

SZEGEDI EGYETEM

TÁRSADALOM- ÉS MŰVELŐDÉSPOLITIKAI
KÉTHETI LAP

XXXIII. évfolyam, 14. szám

1993. december 3.

Ára: 4,50 Ft

A tartalomról:

— Mit olvasnak az egyetemisták? (2. old.)

— Összeállítás az újságíróképzésről (3. old.)

— Hétvilág-vita (4. old.)

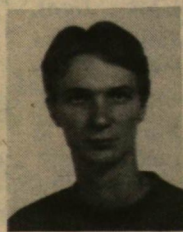
— Baka István verse Darvasi Lászlónak (5. old.)

— Abszurd a JATE-klubban (7. old.)

— Színházi bemutatók (8. old.)

EHÖK-arcképcsarnok Az OFÉSZ nem politikai szervezet

A Szegedi Egyetem előző számában már bemutatkozott az új EHÖK elnöke, Jaczkovics László. Testülete túl van az első, maratoni üléseken, amelyeken megszülettek a személyi döntések, az önkormányzati feladatkörbe tartozó egyes, különösen fontos területek ellátására vonatkozóan. Néhány mondatban szeretnénk bemutatni a tisztségviselőket, feladatkörüket és terveiket.

Alelnök:
Németh Miklós
(V. magyar-történelem)

Az alelnök az elnökkel együtt szervezi és irányítja az EHÖK munkáját, az elnök távollétében pedig elnöki jogkörrel rendelkezik.

Miklós két évig a BTK-HÖK-ben képviselte a diákok érdekeit. Az itt megszerzett tudást és tapasztalatot szeretné hasznosítani az EHÖK-ben. Legfontosabbnak a hallgatókkal való közvetlen kapcsolattartást véli.

Hallgatói Közlöny Bizottság elnöke:
Karsai Krisztina
(III. jog)

A HKB lelkes egyetemi hallgatók csoportja, akik diákcsere-programok szervezésével, különböző külföldi ösztöndíjak felkutatásával és kiadásával, valamint más nemzetközi programokon való egyetemi részvétel megszervezésével foglalkoznak.

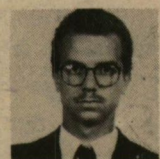
Krisztina többéves tapasztalattal rendelkezik a HKB-t illetően, a szervezettileg új járáskult testület legfőbb feladatának azt tartja, hogy minél szélesebb hallgatói kört tudjon az iroda programjaiba bevonni.

Kulturális ügyek és Kiadói Tanács:
Béla Éva
(III. történelem)

Éva a Kulturális Bizottság tagja, amely a Kulturális Titkársággal együtt az egyetemi kulturális életet szervezi. A bi-

zottság dönt a különböző öntevékeny csoportok támogatásáról is. A Kiadói Tanács az egyetemi jegyzetkiadásért felelős. Éva a jövőben szeretne minél több, a kultúrával kapcsolatos pályázatot kiírni és az öntevékeny csoportoknak nemcsak anyagi támogatást nyújtani, hanem alkotómunkájuk eredményének minél nagyobb nyilvánosságot is biztosítani.

Szociális Bizottság:
Barna Gábor
(II. prog.-mat.)

A Szociális Bizottság az EHÖK szerve, mely egy átfogó szociális koncepciót készít elő, az állandó szociális és a lakhatási támogatások elosztására. (A bizottság másik tagja Mayer János.)

Gábor részt vállalt az EHÖK alapszabályzat-előkészítő bizottságában és a költségvetési bizottságban, valamint tagja a TTK-HÖK-nek is. A jövőben az országban megjelenő, szociális célra fordítható pályázatok összegyűjtését és ezeknek a rászorulókhöz való közvetítését tervezi.

Költségvetési Bizottság:
Mayer János
(IV. magyar-történelem)

A Költségvetési Bizottság az egyetem éves költségvetését készíti elő és terjeszti az Egyetemi Tanács elé. János itt, valamint a Szociális Bizottságban vállalt feladatot, három évig volt tagja a BTK-HÖK-nek, amely a múlt tanévben elnökválasztott.

Kollégiumi Bizottság:
Wimmer András
(IV. mat. — fiz.)

Három éve tagja a Károlyi Mihály Kollégium Kollégiumi Bizottságának. Az elmúlt években a kollégiumoknak nem volt képviselője az EHÖK-ben, András ezért indult a választásokon. Tervei között szerepel a három kollégium, a Kollégiumi Bizottságok és az EHÖK kapcsolatának erősítése.

Klubtanács:
Farsang László
(III. jog)

A Klubtanács alapvető feladata, hogy közreműködjön a klub működésének és programjainak megszervezésében. László legfőbb célja, hogy megpróbálja összehangolni az ifjúsági rektorhelyettes, a Kulturális Titkárság, a klub vezetése, a művészeti és öntevékeny csoportok és a hallgatói képviselők sokszor nagyban különböző véleményét a klub működéséről.

Sportügyek:
Baranyai József
(V. mol. biológia)

József az egyetem sportéletének megszervezésében vesz részt, együttműködve a Testnevelési Tanszékkel és a JATE SC-vel, valamint képviseli a hallgatók érdekeit a Sportkuratoriumban. Legfontosabb feladatának a sportolási lehetőségek bővítését és a sporteszközök könnyebb elérhetőségét tartja. Tervezi buszok indítását sportmérkőzésekre, tanfolyamok és tömegsport-rendezvények szervezését. Szeretné az ejtőernyőzést és a lovaglást szponzorálni, korcsolyákat vásárolni, termet bérelni kosárlabdázásra, rekordkísérletként 125 órás sportrendezvényt szervezni, és JATE-s sportfelszerelést megjelentetni.

Nekünk, egyetemistáknak, főiskolásoknak van egy különbejárata, „őrangyalunk”, még ha sokan nem is tudnak róla. Mondhatni: feladatát gazdáik tudta nélkül „fű alatt repdesve” végzi. Értük — érted: értünk — dolgozik. De mindez természetes, hiszen ezért vannak. Intézkedéseinek általában már csak a kész tényét tapasztaljuk, melyek sokszor országos, jövőnk meghatározó eredményekként potyannak a nyakunkba.

Nos, ez az angyal a kereszttségben az Országos Felsőoktatási Érdekvédelmi Szervezet nevet kapta, de mindenki csak OFÉSZ-nek hívja.

Alelnökét, Major Gábort kerestem meg, eredetileg egy lap ürügyén.

— Tudomásom szerint létezik egy országos diáklap, melynek Te vagy a „szülőatyja”. Már rég meg kellett volna jelennie. Mi a gond?

— Tárgyalunk a Kozmopolisz Rt.-vel (a MaNcs. kiadója), szeretném, ha a kiadói és a terjesztői feladatok terhet levonnák a vállunkról. Egyébként az első időszakban, mint a Magyar Narancs Univerzitás melléklete jelenünk meg. Először valószínűleg decemberben. De erről még tárgyalok Vágvolgyi B. Andrásal.

— Meddig akartok a Narancsra támaszkodni?

— Addig, amíg meg nem erősödünk.

— Beszéljünk a november 2-ai, sajtószabadságért rendezett diáktüntetésről, illetve az OFÉSZ azon kijelentéséről, miszerint elhatárolta magát annak a szervezésétől. Miért döntöttetek így?

— Nézd, nekünk nincs felhatalmazásunk arra, hogy médiaügyekben a hallgatóságot képviseljük. Ráadásul egyáltalán nem biztos, hogy a hallgatóság egységes ebben a kérdésben, nem biztos, hogy mindenki azt a nézetet osztja.

— Nem kellett volna az egyetemisták mellé állnotok?

— Az OFÉSZ nem politikai szervezet, nem a politizálás a funkciója, a felsőoktatás megreformálásáért jött létre. A tandíj ügye inkább hozzánk tartozik. Persze akkor jogos a kérdés, hogy miért másztunk bele. Mikor az egész demonstráció ügye kiderült, ránk telefonáltak pártok és kérdezték, hogy most mi van. Felhívtuk a budapesti hallgatói önkormányzatokat, és megkérdeztük, benne vannak-e. A válasz mindenhol nemleges volt. Végül megtudtuk, hogy 2-3

egyetemista a fő szervező, a HÖK-öknek ehhez semmi közük. Az OFÉSZ az önkormányzatok felettes szerve, a hallgatók hivatalos képviselője, el kellett tehát határolnunk magunkat a szervezésről.

— Ha már a tandíjnál járunk, az OFÉSZ beleegyezett...

— Nem egyeztünk bele, de lesz, mert a Parlament megszavazta.

— Az egyeztető tárgyalásokon azonban megegyeztetek a kormánnyal, bár kemény feltételeket szabhatok.

— Igen, de a tandíjat akkor is bevezetik, ha nem megyünk bele. Ez tőlünk függetlenül megtörtént volna. Mi a kompenzációra helyeztük a hangsúlyt. Az idáig előterjesztett javaslatok azonban nem megvalósíthatók, a tervezett pozitív hatások bekövetkezése nem garantált. A hallgatók csak a részvételi korlátozást érzik ki belőle, az intézmények költségvetésében nem okoz mélyreható változásokat, az állam számára pedig nem feltétlenül jelenti a felsőoktatásra fordítható költségvetés csökkenthetőségét.

(Az OFÉSZ tandíjkoncepcióját a 2. oldalon közöljük.)

ÖKRÖS CSABA

Gyakorlatlanok maradnak-e?

A „Liberális Szegedért Alapítvány” november 22-én este fórumot rendezett, amelyen a „Miért gyakorlatlanok a szegedi újságíró-hallgatók?” kérdésre szerettek volna az érdeklődők választ kapni. A Műemlékvédelmi Felügyelőség székházában megtartott fórum résztvevői (Nagy László fotóján balról jobbra): Havas Henrik, az MR főmunkatársa, Vágási Kálmán, az MR Szegedi Körzeti Stúdiójának vezetője, Bán János, az MTV

Szegedi Körzeti Stúdiójának vezetője, Dlusztus Imre, a Délmagyarország főszerkesztője, Balog József, az MR Szegedi Körzeti Rádióstúdió vezetőhelyettese, Szajbély Mihály, a JATE I. Magyar Irodalomtörténeti Tanszék vezetője, Kerekes László és Tábory Zoltán, az MR osztályvezetői. A beszélgetést Márok Tamás, a Reggeli Délvilág főmunkatársa moderálta. (Összeállításunk a 3. oldalon.)

Jó tudni

Az EHÖK idei leglényegesebb feladatai közé tartozik, hogy az egyetemi Statutum előkészítésében részt vegyen, és a Hallgatói Önkormányzatnak minél jobb pozíciót szerezzen. Még decemberben szeretné napirendjére tűzni a szervezet a HÖK Alapszabályának módosító javaslatát, amely az eddigieknél alaposabban és pontosabban fogja a működést szabályozni. A HKB Alapszabályát módosító tervezetről a testület a na-

pokban dönt, hamarosan sor kerülhet az új tagok felvételére is. A hallgatókat talán leginkább érintő és érdeklő kérdés a jövő évi költségvetés, valamint a hallgatói normatíva felosztása. Ebben, a tavalyihoz képest csak apróbb módosítások várhatók. Az EHÖK költségvetés-tervezetét összehívott HÖK-ülésen a karok

véleményezni fogják, az egyetemisták pedig egy februári Hallgatói Fórumon tájékozódhatnak róla. Újdonság, hogy az EHÖK-tagok mindegyike heti két órában ügyeletet vállalt. Ebben az időpontban — amiről egyébként az iroda faliújságán találhattok pontos adatokat — biztosan elérhetitek képviselőiteket. A decemberi ösztöndíjak az adóigazolvással együtt december 13-tól vehetők fel.

M. O.

Az „értelmiségi adó”

Az OFÉSZ eljuttatta szerkesztőségünkbe tandíjkoncepcióját. Ennek tömörített változatát közöljük.

A tervezet lényege, hogy a tandíj befizetése csak a képzést követően, a jövedelem egy bizonyos százalékában történjék. A befizetett összeg egy önálló felsőoktatási-fejlesztési alapba kerülne, s nem az állami költségvetésbe, s nem is közvetlenül az intézményekhez. Mindenki maga után fizetné a tandíját, az iskola elvégzése után. (10 évi fizetéssel számolva, kiindulva a tervezett összegből, az elviselhető terhel a jövedelem 3%-át tenné ki.) A jelenlegi támogatás rendszere fennmaradhatna, a tandíjfizetés nem terhelne az államot pluszban. Hiszen a kormány tervezetében a garanciák, kamatátvállalások és tokekihelyezések magát sújtánák.

Mivel a társadalmi szükségletek és igények a felsőoktatás, és nem az intézmények iránt mutatkoznak, ezért indokolt, hogy a bevételek ne az intézményekhez kerüljenek automatikusan, hanem az OFÉSZ által elképzelt fejlesztési alapba. Így összekapcsolódna a tandíjfizetés és a fejlesztési koncepció, értelmet adva a plusz tehervállalásnak. Olyan értelmiségi, szolidaritási adóként is értelmezhetnénk, mellyel az értelmiség a felsőoktatás fejlesztéséhez közvetlenül is hozzájárul. Ráadásul a felsőoktatás-fejlesztési alap létrehozásával lehetőség nyílna a többi fejlesztési alap (pl. TEMPUS) és fejlesztésre szolgáló pénzek egységes rendszerben való kezelésére. Kötelező lenne minden diplomásnak fizetni. Mivel a rendszer filozófiája, hogy azért fizetünk, mert a képzéssel nő a munkakerő piaci értéke, aki nem végez, nem lesz diplomája, ergo nem fizet.

A rendszer hátránya, hogy csak bevezetése után 3–5 évvel kezd el működni, igazi eredménye pedig 10–15 év elteltével mutatkozik.

Kollégiumok '93

Kevés az ágy, kevés a pénz

A kollégiumi átrendezés miatt senkit nem teszünk ki az utcára — erősítette meg dr. Czúcz Ottó, a JATE ifjúsági rektorhelyettese, akit azért kerestünk meg, mert elterjedt a hír, hogy a Móra Kollégiumban 3 ágyassá alakítják a jelenleg 4 ágyas szobákat. A hírt a hallgatók döbbenettel és ijedten fogadták, mivel többen veszélyeztetve érezték a kollégiumi helyüket. Erre azonban nincs okuk, mint azt Erdélyi Ágnes-től, a Móra Ferenc Kollégium igazgatónőjétől és dr. Czúcz Ottótól megtudtam, az „átrendezés”-sel méltóbb, kulturáltabb, komfortosabb körülményeket kívánnak biztosítani a diákoknak. Ezáltal azonban senki nem veszíti el a kollégiumi helyét. Az átrendezésről ugyanis csak abban az esetben lehet szó, ha ugyanakkor sikerül az egyetemnek új férőhelyeket létesíteni.

Erre különféle lehetőségek kínálóznak. Már egy éve húzódnak a tárgyalások a volt szovjet laktanya ügyében. Bár szóbeli ígéretek elhangzottak, ezeket írásban még nem erősítették meg. Itt ezer hallgatónak tudnának jó körülmények között szállást biztosítani. Ebben

a kollégiumban közösen élnének a SZOTE, JATE és a JGYTF diákjai.

Az egyetem rendelkezik Újszegeden telkekkel, ahol szintén kollégiumot szeretnének építeni. Ehhez az anyagi fedezetet azoknak a megyéknek az önkormányzatától igyekeznek beszerezni, ahonnan a legtöbb hallgató tanul az egyetemen. Ha így sikerül a pénzügyi feltételeket biztosítani, a kollégium 2-3 éven belül felépülhet. Szintén Újszegeden, a Temesvári körút és a Bal fásor sarkán telket vásárolna az egyetem. Az ott létesítendő kollégiumban több száz diák lakhatna — mondta dr. Czúcz Ottó.

Ezen kívül az egyetem igyekszik minden lehetőséget megragadni, hogy a kedvezőtlen helyzet és a kevés mobilizálható pénz ellenére is javítsa a helyzetet. A JATE-n ugyanis országosan az egyik legrosszabb a kollégiumi férőhelyek és a hallgatók számának aránya.

Ezenkívül mind az igazgatónő, mind a rektorhelyettes úr hangsúlyozta, hogy minden lépést csak a hallgatókkal való egyeztetés után tesznek meg.

Új ösztöndíjrendszer a BTK-n is

Egységes, na de ennyire!?

Kari tanácsülést tartott november 25-én a BTK Hallgatói Önkormányzata. A személyi ügyek mellett az oktatási ügyekről, pl. az ösztöndíjrendszer egyesítésére tett javaslatáról is döntöttek. A javaslatot a BTK HÖK terjesztette elő.

Eszerint a BTK-n jelenleg meglévő két ösztöndíjrendszer közül az egyiknek meg kell szünnie.

Most más ösztöndíjrendszer érvényes a különböző évfolyamokon. A másodévfolyamon 60%, míg felsőbb évfolyamokon 90% az ösztöndíjban részesülők aránya. Ott ugyanis 4,00 tanulmányi átlag fölött a hallgatók ösztöndíjra jogosultak, míg a másodéveseknél a szakátlag alapján húzzák meg a határokat. Mivel itt kevesebben kapnak ösztöndíjat, ennek összege nagyobb, mint a felsőbbéveseké. Ezt a különbséget akarja megszüntetni az új javaslat, amelynek alapján a TTK után a BTK-n is bevezetnék az egységes ösztöndíjrendszert.

Eszerint az ösztöndíj alapja a szakátlag lenne: „Ösztöndíjképes az a hallgató, aki szakátlaga alapján az adott szak összes hallgatójának felső 60%-ába kerül” — olvasható az előterjesztésben. Ez azt jelenti, hogy egy kalapba

kerülnek szakonként azt I–V. évesek. Ez azonban éppúgy feszültséghez vezethet az évfolyamok között, mint a mostani felsőbb- és másodévesek között.

Minden szakon gondot fog okozni, hogy egyes félévek végén szigorlati kötelezettség van, míg ugyanabban a félévben, ugyanazon a szakon, egy másik évfolyamon nincs. Így van ez történelem szakon felsőbbéveseknél és általában a nyelvszakon is. Azt a problémát kiküszöbölték, hogy az ötödéveseknek a jelenlegi képzési rendszer nem ír elő elegendő számú jegyet. Ők ösztöndíjukat ugyanis hetedik és nyolcadik félévi szakátlaguk alapján kapják. Megmaradt azonban az évfolyamonként különböző követelmények miatti probléma. Igazságtalan lenne együtt elbírálni egy éppen szigorlatozó évfolyamot azzal, amely csak kollokvál — vélik a hallgatók.

Eszerint az ösztöndíjrendszer szerint nem a több munkát és teljesítményt értékeli. A szakonkénti megkülönböztetés mellé be kell vezetni az évfolyamonkéntit is, hogy az ösztöndíjak elosztása igazságos legyen, és ne kelljen a következő kari ülésen újra felvetni.

NÉMETH JULIANNA

Egyetemisták legkedveltebb napilapja:

a NÉPSZABADSÁG

Régóta érdekelt, hogy egyetemista társaim honnan tájékozódnak. Olvasnak-e újságot, milyen hetilapok a legnépszerűbbek, milyen rádióadások a leghallgatottabbak közöttük. Ennek felmérésére összeállítottam egy kérdőívet, melyet októberben beszélgetésszerűen kiosztottam 90 egyetemista között. A válaszolók között volt jogász, történis, matematikus, fizikus, főcís, biológus stb. Ez a 90 fős minta persze tudományos következtetésekre nem ad alapot, tájékozási pontként azért szolgál.

Az első kérdés a *napilapok*-ra vonatkozott. A megkérdezettek 14%-a egyáltalán nem olvassa a napi sajtót. A többség egy-két napilapot olvas, ha kettőt, az egyik általában országos, a másik megyei napilap. Ez utóbbit az egyetemisták 53%-a olvas, vagy a saját megyéjében, vagy itt Szege-den. Itt főleg a Délmagyarországot. A következő kérdés az volt: „Szerinted melyik a legjobb országos napilap?” A válaszolók 35%-a ezt nem tudta eldönteni, de ide tartoznak azok is, akik egyáltalán nem olvasnak semmit. Három százalék gondolta úgy, hogy a Népszava, 8% pedig úgy, hogy a Magyar Nemzet a legjobb. Tizenhat százalék a Magyar Hírlapot részesítette előnyben. A legtöbb válaszoló (38%) szerint pedig a Népszabadság a legjobb országos napilap.

A következő kérdés az volt, hogy „Milyen *hetilapokat* olvasol rendszeresen?” Itt a

HVG „nyert”, 30%-os olvasottsággal. Ezt követi a Nők Lapja 18%-kal, majd a különböző rádióújságok 10%-kal Ugyanekkora (10%) a Kiskegyed olvasottsága is. Négy-öt százalék olvas Szabad Földet, Reformot, Képes Újságot, Élet és Tudományt, és mindössze 1-2% olvassa a 168 Órát, a Figyelőt, a Magyar Fórumot. A megkérdezettek 31%-a semmilyen hetilapot nem olvas. Érdekes módon ez a helyzet a *magazinoknál* és *havilapoknál* még rosszabb. Ott ugyanis a semmit nem olvasók aránya 41%. A maradék mintegy 30-féle újság között oszlik meg, ami természetes is, a sokféle érdeklődési kör miatt.

A nyomtatott sajtóra vonatkozó utolsó kérdés: „Olvasod-e a Szegedi Egyetemet?” Nos, erre 34% igen, 66% nem válasz érkezett.

Az egyetemisták 5%-a nem *rádiózik*. Ettől valamivel kevesebb, 3% hallgatja a Bartók rádiót. Az abszolút győztes a 73%-ban bekapcsolt Danubius rádió. A Kossuth és a Petőfi adó holtversenyben van egymással: mindkettőt a megkérdezettek 26%-a hallgatja.

A *televízióban* csak 5 műsort vizsgált a kérdőív. Holtversenyben az első helyen, 58% nézettségű három műsor: a Híradó, az Egyenleg és a Panoráma. Nagyon gyakori az egyetemisták körében, hogy mindkét hírműsort megnézik, s mellette a Panorámát is. A Hét nézettsége 11%-os, ettől még a Stúdió '93 is nézetebb (15%).

(barna)

Szabad választások és választási kampány

Nagyszerű dolog, hogy közéletünket az erő alkalmazásának nyers és durva formája lényegében nem terheli, hogy választásaink ily módon szabadok. Az már azonban más kérdés, hogy mint állampolgárok vagy mint az egyetem polgárai mennyire élünk szabadságunkkal, és ha egyáltalán akarunk, mennyire van módunk élni vele. Hogy az egyszerűség kedvéért az intézmény körén belül maradjunk: *nagyon is kétséges, mennyire van tudatában az egyetemi, a kari, a hallgatói vagy az oktatói közvélemény annak, mikor mi között választ, hogy az eléje álló személy, az eléje terjesztett hivatali formula tulajdonképpen mit jelent.*

A dolgot az bonyolítja, hogy e buta helyzetet többnyire nem pusztán az információk visszatartása, valamiféle titkos megállapodások kötése magyarázza, hogy nem egyszerűen valakik akarnak valamit a közvélemény kizárásával vagy éppen a közvélemény ellenében. Az image-ekben és formulákban való gondolkodás, a felszínes fogyasztói és a terméketlen bürokrata mentalitás adott föltételek mellett annyira semleges közeget teremt, annyira kizár bármiféle komoly közéleti érdeklődést, hogy a titkos megállapodások már talán csak másodlagosan, jobb híján, mint egy a helyzetet mentendő, az ügyek kezelhetősége érdekében jönnek létre, érvényesülnek akadálytalanul a nagyon is könnyen átjárható közegben. Mivel a választók többségét discséretes módon nem fűti a hatalomvágy, mivel az emberek nagyobb részének — egyébként igen helyesen — nincs kedve ahhoz, hogy minden életmegnyilvánulását racionális szigorral, úgynevezett érdekeihez igazítsa, a köz tényleges ügyeinek egyenes megfogalma-

zása, az elvi kérdések fölvetése híján a szavazatokat végső soron egyszerűen az motiválja, ki mennyire minősül „jó fejnek”, kinek mennyire sikerül bizonyos, ki nem mondott célok érdekében az elfogadandó formulákat sikeresen tálnai.

Kíváncsúnak tünik igen nyomatékosan kijelenteni: nem erősödhet meg a demokrácia, nem bontakozhat ki valódi, eleven közélet, ha a közügyek nem fogalmazódnak meg világosan, elvi jelleggel, a nyilvánvaló részérdekek ideologikus kód nélkül szabadon, és ha nem valóban ebben a formában az adminisztrációtól függetlenül és lényegében szakadatlanul folyó nyilvános viták tárgyává, ha a közvéleményt nem orientálják kellő észmei szilárdsággal rendelkező és mégis rugalmas, az ésszerű változtatásokat ki nem záró, sőt folyamatosan ösztönző elvi természetű választási lehetőségek. Szégyenletesek azok a viszonyok, amelyek valamely közöseg tagjait az őket érintő kérdések tekintetében a gyermeki tudatlanság állapotában tartják, amelyek azt a látszatot kelthetik, mintha ilyen ügyek nem lennének, vagy mintha azokat lényegük szerint kizárólag a hivatal nyelvén, vagyis az ép gondolkodás számára megemészthetetlenül, az ép érzékű ember érdeklődését föl nem keltve kellene vagy lehetne elmondani, és mintha a demokrácia csúcsát az jelenen, ha e kényesztű szakadékok áthidalandó, a választóval leereszkedően jópofáskodunk, azaz úgymond személyes jó szándékunkat jelezve igyekeznünk közelvinni a közemberhez azt, ami végeredményben nem rá tartozik. A helyzet képtelenségét és torz-ságát jól mutatja, hogy esetünkben — ne felejtjük — *felsőfokú intézményről, tuda-*

mányos teljesítményt nyújtó vagy nyújtani készülő emberek-ről van szó, és a tudatlanság, a tájékozatlanság, a közéleti bé-nultság körünkben mégsem ki-sebb, mint valamely isten háta mögötti faluban vagy termelő-szövetkezetben.

A közéleti viták a választási kampányok alkalmával válnak a leghevesebbé, a kampány az, amely a választások formális szabadságát tartalommal tölti meg, amely a procedúrában rejlő demokratikus lehetőséget jó esetben realizálja. *Sajnálatos, hogy egyetemünkön — talán a rektorválasztás kivételével — programok, elvek, koncepciók nemigen fogalmazódnak meg, és hogy jórészt még a rektor-ti programok is a közvéle-mény némasága miatt vissz-szhangtalanok maradnak.* Nem csoda hát, hogy csaknem teljesen elhomályosul a vezetői tisztségek és a testületek képviselői jellege, választóknak és választottaknak az adott cikluson belül elvárható kapcsolata. Meghirdetett programok, meg-vitatott koncepciók híján erre nincs is semmi esély, mert hal-vány személyes szimpátián vagy valamiféle általános em-beri jóindulaton kívül ugyan mire lehetne számítani. De egyébként is valami egészen másról van szó: a választott vezetők és a testületi tagok döntő többsége tudja, hogy nem programja, elképzelései révén, sőt még csak nem is véletlenül került pozíciójába, hogy — miután az ügyeket va-lamiképp mégis mozgatni kell — jelölését háttérben maradó „erős emberek” sugallták, szá-mára többnyire nem egészen átlátható, őt magát megalázó bizonytalanságban tartó meg-fontolások alapján. Sőt ezt a választás is tudja, tudni véli, ezért is óvakodik valamely bo-nyolult választási konstelláci-

óba javaslatával úgymond ille-téktelenül belenyúlni, vagy szándéka ellenére a hivatalos jelöltet privát személyében megtámadni. Mennyire más lenne a helyzet, ha elvekről, elképzelésekről lehetne vitatkozni, ha a k-rügyek iránt ér-deklődő embernek nem ki-mondatlan és csak homályosan sejtethető stratégiák-takti-ák út-vestzőjében kellene b- 'dácso-lnia, és ha nem kellene a köz-életi megnyilatkozást vállaló vá-lasztónak a személyeskedés os-toba látszatába keverednie.

A közéletet még bizonyos eufóriában tartja a korábbi év-tizedeket jellemző kontrasze-lekció megszűnése, az a kétség-telen tény, hogy a választások — éppen szabadságuk követ-keztében — többnyire intelli-gens, korrekt és operatív veze-tőkre esnek, hogy a vezetőik személyes adottságai a rájuk váró feladatoknak megfele-lnek. Ugyanakkor érezhetők annak is az első jelei, hogy a maga helyén hasznos avant-gárd-, vagy elitszemlélet egy-magában nem lesz képes a de-mokrácia szellemének megho-nosítására, a demokratikus for-mában rejlő teremtő erő fölsza-badtására. Hiába választanak jól az „erős emberek”, s hiába szentesíti választásukat formai-lag kifogástalanul a közakarat, a szisztéma torzságából adó-dóan választó és választott egy-aránt csapdába kerül, mert megengedhetetlen módon el van szakítva egymástól. A ré-szérdekek igazságos, vagyis mindenki számára kielégítő el-rendezése céljából meg kell ta-nulnunk a közérdek, a közügy közvéleményt teremtő és köz-életet formáló nyelvén beszél-nünk egymással, ami természe-tesen egyáltalán nem könnyű feladat, de ami semmi mással nem helyettesíthető, semmi-képpen sem megkerülhető!

FEJÉR ÁDÁM

Gyakorlatlanok maradnak-e az újságíró-hallgatók?

Szükség van-e egyetemi szintű oktatásra az újságíró-képzésben — tette fel az indító kérdést Márok Tamás, a Miért „gyakorlatlanok” a szegedi újságíró szak hallgatói? című fórum vezetője a meghívottaknak. Meghívták Csúcs László rádióalelnököt is, ő azonban két osztályvezetőt, Kerekes Lászlót és Tábori Zoltánt küldött maga helyett.

A kérdésre egyöntetű igennel válaszoltak, elismerve azt is, hogy az újságíró elméleti részének elsajátítása mellett, a gyakorlati oktatásnak is nagy jelentősége van. A gyakorlati képzés azonban nem megoldott, hiszen Csúcs László kitiltotta a hallgatókat a MR Körzeti Stúdiójából, Bán János pedig csak pénzért — alkalmankénti 40 ezer forintért — vállalta volna el a diákokat. Havas Henrik azt tervezte, hogy félévenként nyolc hallgató ismerkedne a tévével, nézné a műsorok készítését és később fokozatosan részt venne benne, majd csak a legalkalmasabbakat tartaná ott külső munkatársnak. Bán másik indoka az volt, hogy a tévének megvan a belső, utánpótlást képző tanfolyama és az oktatásra szánt pénzt erre fordítják. A rádió osztályvezetői azzal indokolták a kitiltást, hogy a rádióhoz nagyon sok tanfolyam, egyetem és főiskola fordult gyakorlati képzés ügyében. A rádió egyiküknek sem akart kedvezni a másikkal szemben, ezért úgy döntött, hogy senkit nem enged be — még a Havas Henrik félévenkénti két napra tervezett tanulmányi kirándulásának résztvevőit sem. Utánpótlást a rádió is maga nevel — tette hozzá Kerekes László. A budapesti kiképzett emberekből azonban a Szegedi Körzeti Stúdió nem részesedik, ezért a helyi utánpótlást magának kell megoldania — mondta Balog József. Az új munkatársak főleg az egyetemről és a főiskolákról kerülnek ki, őket támogatni, segíteni kellene. Vágási Kálmán szerint jól jön nekik, ha csak a gyakorlati részét kell megtanítaniuk a

gyakornokoknak és az elméleti képzést máshol sajátítják el.

A fiataloknak esélyt kell adni, hogy megmutassák mit tudnak, milyen új ötleteik vannak, ám ehhez az kell, hogy bejuthassanak a kapun, és felkerülhessenek, ám ezt a magyarországi rossz mobilitáció sem segíti elő.

A szegedi újságíró B szak beindítása indulatokat váltott ki, pedig az egyetemi képzés mellett már négy éve létezik az önköltséges újságíró-tanfolyam, amely kétéves és diplomát nem ad. A résztvevői azonban eddig járhattak gyakorlati képzésre. Az egyetemnek nincs pénze arra, hogy a Bán János által kért összeget kifizesse — erősítette meg Szajbély Mihály és egyben bejelentette, eddig csak arra tellett, hogy két ri-

sikerül, beindulhat a gyakorlati képzés az elektronikus sajtóban is. Havas szerint azért is fontos, mert az információs társadalom korában élünk, és aki kezében tartja az információkat, azé a hatalom. Most osztják szét a frekvenciákat, új lapok alakulnak, tehát rengeteg újságíróra van szükség. Havas Henrik mondatát egészítette ki Balog József azzal, hogy sok emberre van szükség a vidéki stúdiókban. Hisz gyakran egy ember csinál mindent, és ez tarthatatlan, mert az embereket kizsigereli, nem tudnak feltöltődni, anyagot gyűjteni. Ez pedig rontja munkájuk színvonalát. Azért is kell sok fiatallal foglalkozni, hogy csak az igazán tehetségesek kerüljenek be a szakmába, a többiek pedig később ne érje csalódás.

CIKI-CSUKI

A külső munkatárs klasszikus bevezető aktusa

A szegedi egyetem 32 újságírótanoncát sajátos módon vezették be a szakmába. Kizárták őket a Magyar Rádióból, illetve a Magyar Televízióból. Az aktus tehát megvolt, hála Csúcs Lászlónak és Bán Jánosnak. A tanoncok most itt állnak bevezetve. A politikai, szakmai harcok, személyes féltékenységek kellős közepébe. Most itt állnak, kicsukva. A Magyar Rádióból és a Magyar Televízióból. Ciki-csuki.

Pedig abban mindenki egyetért, hogy a szakmát nem lehet az iskolapadban megtanulni. Már, ha jut iskolapad, s nem a JATE-klub büféasztalaihoz szorul a társaság. Bár a hírek szerint Szajbély tanár úr beruház: vett két riportermagnót. Tévéfelvételt valószínűleg nehéz lesz rajta készíteni, de hát egy leendő újságíró legyen élelmes.

A mostani fórumon sem jutottak közelebb egymáshoz az érintettek. Pedig Csúcs Lászlót ketten is képviselték, igaz, ketten sem értettek annyit a témához, mint a többiek külön-külön. Ezzel is hüén képviselték Csúcs urat.

Bán János majdnem öltre ment Havas Henrikkel. Persze csak a nyílt színen, a hatás kedvéért. De a pódiumon köztük ülő Vágási Kálmán háta mögött pajkosan kacskintva csak ennyit szólt:

„Jól kicsuktam őket, ugye, Henrik!”

Mona

portermagnót vegyenek. A szerkesztőségektől függetlenül csak úgy lehet, ha az egyetem saját stúdiókat hoz létre, ám az ehhez szükséges 4-5 millió forintot valahonnan össze kell szedni. Ha ez

Az újságíró szakos hallgatók várják a megoldást. A fórum megegyezést nem hozott, csak lehetőségeket mutatott fel.

CS. B.

Kezdem magam fontos embernek érezni. Úgy egy-harminckedett részben. Al-dozata vagyok a médiaháborúnak. (Úgy egy-tízmilliomod részben...) Az, hogy kitiltásunk a rádió, és fel nem vállaltságunk a televízió részéről mást is aggaszt, egyrészt jogtalan büszkeséggel tölt el, másrészt dicséretes dolog.

Azért gyűltünk össze, hogy végre választ kapjunk arra a kérdésre: Miért „gyakorlatlanok” a szegedi újságíró-palánták?

A jelenlevők mind egyetértettek abban, hogy kell egyetemi szintű újságíró-képzés, és hogy feltétlenül szükséges a megfelelő gyakorlat megszerzése. A vita

Sovány disznó...

két kérdés körül bontakozott ki, hogy hol? és megnyírt?

A Rádióból ugye, ki vagyunk tiltva. Az az ember, akit leginkább vártunk, és aki a miértre választ adhatott volna, Csúcs László, a Rádió zeuszi jogkörrökkel megruházott alelnöke nem jött el. Elküldte viszont adjutánsait, két mosolygós cukorbabát, akiknek a jelek szerint fogalmuk nem volt arról, hogy mi zajlik, illetve zajlott le valójában. Ők egy február 25-i döntésre hívatkoztak, mely szerint a Magyar Rádió csak a saját stúdiómai részére biztosít gyakorlatot. A Körzeti Stúdió képviselőinek szavaiból azonban számomra az derült ki, hogy őket a kutya meg nem kérdezte. Nekik pedig szükségük van emberekre. Havas Henrik szerint másról van szó. Csúcs úr nem áll helyzete magaslatán, annál kényelmesebben ül benne. Hihetőbb...

A TV-nél más a helyzet. Ők biztosítanak a gyakorlatot, de alkalmanként 40 ezer Ft-ért, ám ezt az egyetem nem tudja kifizetni. Vitatható, és vitatott is volt, hogy ugyan miért kerülne ki ennyi pénzbe? Magyarán és mutatni ilyen sokba kerül? Havas Henrik szerint másról van szó: Bán János megsértődött, mert nem egyenesen őt kérték fel a gyakorlat vezetésére.

A rádióban ott van ugye a „februári döntés”, Csúcs László aktuális idegállapotának sebtapasza. De azért szeretnek miniket és szívből örülnek létüknek. Megoldás nem született. Konklúzióként annyit vonhattak le a résztvevők, hogy a választások után esetleg ez a probléma is megoldódik. Piha! Sovány disznó vágta-ban...!

(máthé)

Tudósítónk jelenti

Pótmérkőzés

A csata, úgy néz ki, eldőlt. Ám még a kiegyenlítés (ki beszél itt győzelemről?) esélye megvolt, így a fiúk közös megegyezéssel újra labdába rúgtak. Az előny nagynak tűnt, az „ellenfél” egyes számú Csúcs-csapatkapitánya távol maradt a mérkőzés-től. Kissé szabálytalanul ugyan, mert két játékost állított be maga helyett, ráadásul egyiket sem nevezte ki helyettesének. Így ez a két játékos nem volt illetékes az irányításban, csak adtak néhány passzot. Csak úgy.

A mérkőzés első perceiben laza adogatás folyt. Bán kétszeresen is: igen erősen labdába rúgott, mikor az egyetemi szintű focistaképzésről volt szó. Ez persze mindenkinél úgy volt, minden csapatnál szükség van profi utánpótlásra. A gondok csak a későbbiekben jöttek. Mennyibe is kerül egy Meccs? Mert ugye focipálya nélkül nem lehet focit tanítani. Egyesek szerint egy meccs se több, se kevesebb, mint 40 000 forint, ha kezdőknek rendezik. De miért kell külön kezdőknek? Hiszen Havas szerint a még kevésbé gyakorlott focistákat be lehet állítani NB I-esek mellé, hogy ott megtanulják kezelni a labdát. És lehet, hogy esetleg jól is focizik 1-2! S akkor máris benn lehet hagyni őket a csapatban. S az egész tényleg nem kerül semmibe... Bán azonban kitarott a 40 000 mellett. Érdekes, mint magánedző ingyen kihozza a dolgot...

Kerekes közben a balfedeztől előretört: szerinte '92 őszén és telén már így is focistaoktatási láz tört ki. Aminek persze ő örül. De nem akarják játéklehetőséggel kecsegtetni a tanítványokat. Gregor szurkoló közbeszólt: nem kecsesgömböcsről volt szó, hanem arról, hogy 8 focista meg nézne egy válogatott

meccset... Ám egy meccsre nem olyan könnyű bejutni. A Csapatkapitány ott játszik, nem mindenki részesülhet abban a kegyben, hogy gyönyörködjön játékában.

(Nehéz így utánpótlást nevelni. Ha az edzőmérkőzése-kért csak a labdarúgó-szakosoktól akarnak pénz kérni, 40 000 forintot, és nem engedik, hogy belekóstoljanak egy igazi meccsbe, mégha csak félévente kétszer is.)

A mérkőzés, a mostani persze, folyt tovább. Márok bíró sokszor alig bírta megnyugtatni az ellenfeleket, kik az előző kérdésekben nem igazán haladtak előre. Próbált bekapcsolódni a játékba más is. Különösen kitűnt a csapatból higgadt és okos játékaival Dlusztus és Balog. Ők különösen szívükön viselik az utánpótlás kérdését, labdába is rúgtak értük. Gyengén játszott viszont Tábori, aki egész idő alatt csak egyszer ért bele a labdába.

A szurkolók közül Csirik nehezményezte, hogy az MLSZ-nek mi érdeke fűződik ahhoz, hogy ne működjön együtt a fociszakosokkal?! A szurkolótábor zöme egyébként az utánpótlás-támogatóknak szurkolt. Az a pár focista azonban, aki nem akarja az utánpótlást, kezében tartja az MLSZ-t. S mivel azért nem fociztak rosszul, nem lehetett fölöttük győzelmet aratni.

A pótmérkőzés tehát majdnem oda lyukadt ki, ahonnan elindult: a játékosok rúgták a labdát, gáncsol-tak, buktattak, s közben az utánpótlás gyönyörködhetett nem éppen tiszta és szép adogatásaikban. De játszani azért még nem játszhatnak. Biztató jelek persze azért vannak: az egyik lelkes edző-focista, Szajbély vett a fiataloknak két labdát...

BARNA BÉLA

Tények és vágyak (a partvonalról)

Néhány dolog kiderült a beszélgetésen, azonban a legfontosabbra nem kaptam választ. Bár a tények tükrében ez végül is mindegy, én azonban a miért?-re lettem volna, és vagyok még most is kíváncsi. Ha az igazgatótanács hoz egy döntést, az el-len nincs mit tenni. Gondolom, volt indoklása is a határozatnak, ami nem vált publikussá. Az is kiderült, hogy itt bizony elsáncolták magukat a felek, s nem is nagyon akarnak békülni, a felelősséget pedig jobban szeretik áthárítani. Bár szomorú volt a felismerés, de ez a konfliktus is annak az örületnek a része, amely médiaháború címen fut demokráciánk néhány éves történetében. Eljátszogatnak legfelsőbb szinten a hatalmasok és tekintélyek, a pozícióba jutottak, s a vesztesek is. Őszintén szólva, ők nem is érdekelnek. Másokat sajnálok.

Azokat az ifjakat, huszoneveseket, akik a fórumon egymás mellett ültek, s

bőszen jegyzeteltek. Ők a hallgatók, s szenvedő alanyok. Mindkét kifejezés a szó szoros értelmében vendő. Újságíróknak készülnek egyébként. Közben mások — idősebb, s nyilván tapasztaltabb kollégáik — döntenek arról, mit lehet nekik megtanulni, hol ártnak a műsorpoltikának. Rossz érzés lehet kitiltottnak lenni a Magyar Rádióból. Pusztán a tény miatt kellemetlen. Szegények, csak egyetemisták, s diplomát szeretnének. Első évben megtanulhatják, hogy ez a szakma — hogy is mondjam — nem egy habostorta. Pedig ők csak el szeretnének menni a rádió központjába. Nem mondom, én is szeretnék. S ők országos híru szakembereket szeretnének munka közben látni. Erre én is kíváncsi lennék.

Ők csak sajtószabadságban szeretnének újságírók lenni. Nem mondom; nekem is ez a vágyam.

(arató)

Hallgatók, újságírók, operaénekesek és érdeklődők egy csoportja (Nagy László felvétele)

„Az a három ember, ott hátul, hagyja el a termet!”

A helyiség békés zsongása, amely minden előadás kezdetétől otthonossá teszi, „megágyaz” annak, most halkulni látszott. Az iménti hang azonban nem, sőt.

„Az a három ember, ott hátul, azonnal hagyja el a termet!”

Csend. A széles közönség domborművű homlokzatán felhő suhant át, és az addig oly nyugodt timpanon megbomlani látszott egy-két részletében, ahogy néhány fej irányba mozdult. Miért is tagadnám, hogy én ültem hátul harmadmagammal, és arcomon érezhetően időtlen vigyor kezdett mindinkább szétterülni. Kissé megemelkedtem.

Ennyi elég. És ennyit arról, hogy miképpen hívhatja fel magára a figyelmet a szónok, mondta a szónok. Mások lélegzete föl, derékgörcs enged, ahogy arcizom is. Láb át, közben elismerő csóválása a fejnek, mintha egy húron. Innen hátulról most mindenki újra mellszobor, mert teste többi részét egy fotel mélyébe adja át, és szfinx, ahogy betekint az örökkévalóságba. Tudják, milyen a belátás. Az idő bugyijának a színe.

Én még mindig megemelve, mint segítő elrugaszkodott versenyző, lassan csíkot húzok a bugyimra. Most kell ki-menni. A ló halála.

Nos, hogyan tudnám elmagyarázni neked, Olvasó, mindazt, ami egy bizonyos lappal kapcsolatban régóta érdekel, anélkül, hogy egy túl egyenes, vagy túl magyarázkodó, illetve ezeknek tűnő szöveget tárnék elé, vagy a másik oldalra átesve, túl homályosan, vagy mondjuk így: túl metaforikusan beszélnék minderről, eleve rettegve attól, hogy intencionálisan tűnök a szemekben. Abban a szemben, tegyük hozzá rögtön munkahipotézisként, amely gazdája kezét időnként szöveggyártó igénnyel követi a papíron. Ezek szerint átérzed a helyzet kínos voltát. És egyben azt is felteszed e sorok írójáról, legalábbis remélem, hogy tögyelve nagy barom, ha ilyen nem létező alternatívában gondolkodik, ráadásul explicit is teszi. „Ennyit arról, hogy miképpen... stb.”. Lásd fent. A hatásvadászó aljasságról is ennyit. Mégis, és hogy egyben visszatérjek a laphoz, ami kiindulásul szolgált, és ami valójában az írásra sarkall, mégis, mi az, ami miatt a fent eloladott történet, anélkül, hogy parabolizálni akarnék, hasonló jellegű, mint a Hétvilág története, legalábbis egy bizonyos (saját-os) értelmezői helyzetből.

Mert ha még nem mondtam volna: a Hétvilág nevű folyóirat érdekelt, az ő története, pontosabban jelenlegi helyzete. Amint jeleztem, a fenti történet érvényét, vagy parabolaként kezelését nem tartom feltétlennek, a kérdések azonban felelősség nélkül feltehetőek: ki beszél a Hétvilágban, mit mond, kik ülnek fotelokban és kik hátul a Hétvilágban, kinek kell szarnia, mit hisz az, akinek szarni kell (felhívom a figyelmet az egyes szám első személyű monológokra, ott a történet második felében), beszarik-e, vagy rá valamire, és végül: mivel törli a seggét.

Nincs tabula rasa.

Papírjaink mindig is már használtak. Azáltal, aki írt, ír és-nifog, azáltal, aki olvasott, olvas és-nifog. Valamint: nincs elefántcsont-színű papír, sárgásfehér csiszolt arisztokratizmus, azaz nincs korosztályhangulat és -lényeg, bármennyire boldogító lenne is ennek tudata. Nincs titokzatos légkör, kocsmaszalszigit a szövegtengerben, ilyenek.

De: tabula rasa sincs. Senki sem fog másként írni, mint eddig. A változás csak annyi, ha lehet kívánni, hogy derüljön fény arra a temérdek szöveggyártóra, aki ugyanúgy nem tud és nem is fog tudni másként írni (és, ugye, itt „nem a technikai részletek a fontosak”), azaz „artikulálódjék a szöveg”, bazz meg.

Elragadtott a hév.

A Hétvilágról szóló kérdések utáni részt, e közvetlen fentit utólag zárójelbe tettem. A választadásnak még a látszatát is el szeretném kerülni, és mivel ennek olyan íze volt, ezért bekereteztem e bakt. Mindezek helyett, enged meg, Olvasó, aki, tegyük fel, szöveggyártó vagy, szöveget gyártasz — nos, enged meg, hogy érdekesebbnek tartva a dolog most következő részét, egy másik történetbe invitáljalak, abban a reményben, hogy ez csak másolata a te történetednek erről a lapról, a te perverziodnak, a te írásodnak. Annak, ahogyan te átitrod ezt a nevet: Hétvilág.

Az a nő jár a fejemben, mint egy kerengőn egy kongó kolostorban, aki a nevet át merete írni. Nem tagadom, hogy ott, a nyomda fölötti csilingelős irodában a praktikum vezérelte őt, mikor a magyark helyesírás első és legfőbb szabályát másként ejtette — ejtette, és másként írta a nevet. Nem tagadom a mozdulatban rejlt be nem vallott gazdaságosságot, mégis, nem ez tűnik számomra fontosnak. Ami fontos számomra, az a villanásnyi elmentmondás, melyet az átirás hozott létre, és ami kriptó-Második Józseffé avatta a nőt. Aláírt, de törölt. Törölt, de aláírt. Hirtelen, és számomra végtelenül invenciózus firkantása e nőnek a végzések jóváhagyásának gyakorlatát, illetve ezek paradoxonát tárta előm: aláírni egy (ki-)végzést, aláírni egy életet, hitelesíteni egy halált. Ezzel az átirással, amely a név jelentős rövidítésével járt, egyfajta ökonómia valósult meg, a halál ökonómiájának paradoxona, mint például Sommersby esetében, aki mint tudjuk, hazatért sok idő múltán, hitelesített az aláírásával, beindította a gazdaságot, aztán kiderült, hogy nem is ő Sommersby, de neki, hogy megmeneküljön az igazi Sommersby vétkének megtorlásától, mindent meg kellett vágania, szerelmet, boldogságot, valamint az aláírását és ezen keresztül a jól menő és sok embert érintő gazdaságot. Ez is a halál ökonómiája, és rajta keresztül név.

A nővér sétéja a kolostor kerengőjében. Kezének futása a másolóteremben. Rövidít, eltér, hibát vét. Mit teszel, lányom, klippet szövegezel? Nem az MTV-ben vagy! És megrendül az egyház. És ő, kriptó-Ráskai Lea, kezében a tollal, mint valami gyeplővel, ráránt a névre. Habzik és hőköl az, véres nyál csorog belőle, ahogy fékezi futását a sorok között...

Mennyire vártam erre!

Mennyire vágytam rá!

Nem tehettem meg sosem, csak titkos álmaimban. Rárántani a névre. Ehelyt: Hétvilág, így írni: 7világ.

Ez az a dédelgetés, melyet régóta és magamban titkon folytatók. A nővér rárántása nem más jelen kontextusban, mint vágyaim testet öltése, azaz mindekelőtt szabad út, kapu, zsilip, melyen át kitörhetek. Ezért citáltam hát hajánál fogva „Leát”. Hogy felsorolhassam a „7világ” névben rejlő minden indulatomat. Indulatot felsorolni. Számolni a Tiszát.

Ha jól számoltam, az elmúlt időszakban, ami, a 7világról lévén szó, a hetes szám megjelenését, valamint egy azt követő Impala HÁZ-beli felolvasóestet jelent, három írás látott napvilágot, ezzel a lappal foglalkozó. Kettől ezek közül Simó Márton jegyez (Szegedi Egyetem, Reggeli Délvilág), egyet pedig Szincso György, egy szombati Délmagyarország Stefánia-mellékletében. E három írás címében megfigyelhető fonetikus konszenzus („Hétvilág: a hetedik”, „Hétvilág, a hetedik”) idézte fel bennem azt a nyomdai jelenetet és vele a név átirását, mint „grafikus szabálytalanságot”, melyhez, és ezt kétségbeesve konstalálom, egyre inkább bizonyos perverziodok kötnék. Ezeket persze kiélhetném magamban, mint a másolás és hűség bilincseiből szobájába szabadult apáca — ha, mint mondtam, az a bizonyos kritikai konszenzus (mert annak tekintem) nem üzne ki önnön büzös és szegecselt homályomból. Ez a fonetikus konszenzus, amely oly régi a lap nevében, és most megint megújult, mint a lap legutóbbi száma (lásd a kritikákat) egy kicsit eluralkodni látszik a szememben. Úgy ül ott a címlapon, mint egy szfinx. Az biztos. Másodszor: az általa kifejezett egységet, korosztályhangulatot, életérzést, korszellemet én a magam részéről szeretném pervertálni. Elferdíteni, kicsavarni a szöveget, a nevet — megmontani a Hétvilágot. Kívánja, mint apáca a majmot. Harmadszor: engem nyomaszt ez a „hetedik”. Olyan súlyos, túl komoly, meg te magad légy. És el is fed egy kis játékot.

7világ7

Lehessen tükrözés.

Lehessen átfaragni algebrába e nevet.

Lehessen átrajzolni grafittal az arcot.

Lehessen önéletrajz.

Lehessen jubileumllakodalom.

Lehessen csokitortalyertyázás. (Gyertyába állnak a jelek, nem sorba.)

Lehessen két végén egetni a gyertyát, a nevet.

Több viaszt, több fület, több körmöt.

Mind leguggoljék. Guggoljanak le a fülek és a körmök.

Gyertyát tartani a kongó kolostorban a pervertáláshoz.

A név mindkét vége nyitva áll.

A város kétszer hét kapuja tárva.

MÜLLNER ANDRÁS,
a Hétvilág szerkesztője

(.....)

.....

.....

.....

.....

.....)

A

CSÚCS

NEM AZ

AMIT MÁSZOL

A TEHER NEM AZ

AMIT HÚZOL TE LEHETSZ BÁR

A TERMÉSZET TUDOMÁNYOS KÍSÉRLETE

VAGY A FÖLD FORRÓ ÖLÉN ANGYALOK VAJÚDÓ VEMHE

SZAKÁLLADON ÍGY IS ÚGY IS MEGKRISTÁLYUL LEHELETED

KÖZBEN TE VAGY A LÁTHATATLAN KI LÁTHATÓDAT KERESGÉLED

1993. november 21.

Karácsony

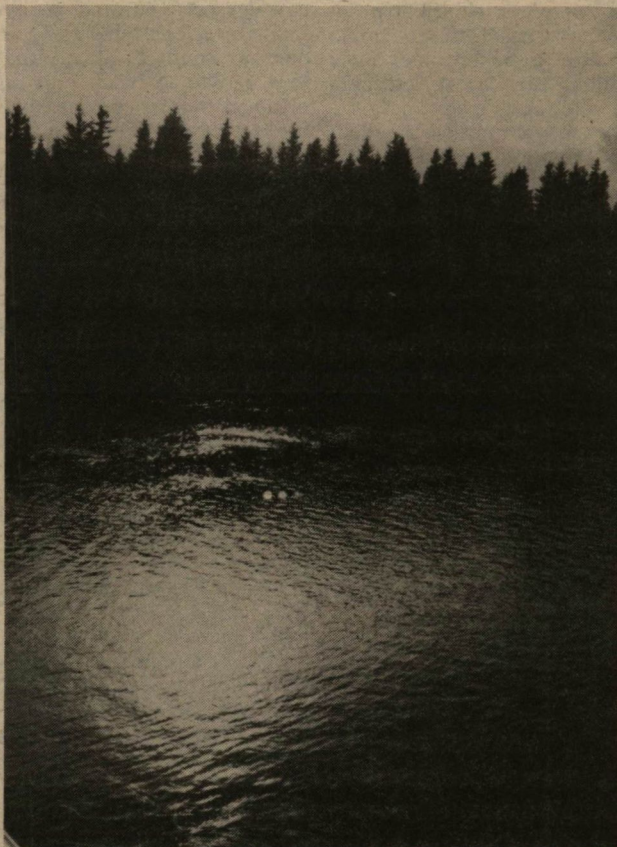
galambbá öszül az idő
lassan elszáll reszkető
álmaink felett
szárnyainak szírós szele
néha még eljátszadzik
emlékeink rárgult avarsző-
nyegén
nyirkos borostyánfutamok
nőnek
a halványuló kontúrokba
megremegünk
mint a gyerek
s karácsonyi ajándéka:
elég volt-e életünk
hogy léket vágjon
dobozaink tenyérnyi tetején

1993. november 20.

Te adtál nekem

Sárgába hajló
kalászkokon fogtam
hajnali
harmatcseppeket:

Te adtál nekem
s Te itattál velem
éneklő
harmatéletet.

Zoltai Attila felvétele

Miért állítom, hogy Bernhard aktuális téma ma a magyaroknak? Mert igazi cselekvőként igen radikális példáját mutatta annak, hogyan kell küzdeni egy fejlett demokráciában is a személyes autonómiáért. A demokrácia számára nem oldott meg semmit, hanem cselekvési irányokat határozott meg, melyekkel igen kevesen tudnak együtt tartani. Nyilatkozatainak, műveinek, a róla szóló írásoknak köszönhetően világossá teszi azt mindannyiunk számára, hogy a demokrácia a nyugtalanság állapotára, amelyben nap mint nap hangoztatni kell a véleményünket, ha egyedül is maradunk vele, esetleg megosztjuk nyilatkozatunkkal a közvéleményt.

A diktatúrák kényelme — mely leginkább fásultságként jelentkezett az utóbbi évtizedekben Kelet-Európában — talán mindörökké a múlté. Az Átváltozásokban közölt Bernhard-szemelvények legfőbb tanulsága az, hogyan kell alkotni egy olyan államban, ahol a szabadság már nem különleges erőny. Bernhard életműve bizonyítja, minden leírható, ha a félelem nem fogja az alkotó kezét.

SZINCSONK GYÖRGY

Luca-napi est

december 13-án, hétfőn este 6 órakor
az Aud. Max.-ban

UNPLUGGED 7VILÁG és eFeMeR koncert

(Belépés csak saját székekkel!)

Őszi hold

(film, Made in Hongkong)

Őszi hangulatú filmet láthattunk ezen a télbe játszó őszön. Két fiatal életében először észreveszi, hogy ősz van, mivel valami bennük is véget ért, s megérik, hogy a lombhullás veszteségével jár a korszakzárás.

Egy hongkongi lány gyerekkora véget ér, s ezt a család kivándorlása miatt a szülőföld elhagyásának élménye teszi még őszeibbé. Találgatni lehet, mi lesz Hongkong sorsa a szerződés lejártá után, de jelenét meghatározza a távozás, az emigráció gyökereket tépő védekező reakciója.

Egy japán fiú is lezár egy korszakot, az élvezeteket habzsoló, a felelősséget elhárító boldog-kietlen éveinek időszakát.

Ebben a természethiánytól, mint légszomjtól szenvedő házdsungelben az őszi csak a lelkek adnak hírt. Hosszú másodperceken át csak falakat látunk, a modern szépségében is embertelen város felhőkarcolóit. Végtelen homlokzatok ezernyi szögletes ablaka rejt egyforma szögletes lakrészeket, ahová a belépőnek már belépnie sem szükséges, hogy tudja a lakás hegy-, s vízrajzát. Élők helyett hajtogatott papírmadarak lebegnek az alvó lány fölött (Júlia pacsirtái és fülemüléi ma már papírhangon dalolnak?). S a folyóban is csak egy gyanútlan japán turista remél halakat.

A hit és hagyomány számára is leginkább már csak a nagymama szívében jut hely, a Buddha-oltárnak — jobb híján — a hűtőszekrény tetején. A nagymama ősze is ez a film, akit el kell hagyni, hiszen nélküle egyszerűbb kivándorolni (Zarándokének...).

Unokája a vagy-vagy dilemmáját tinédzserlelkével éli meg: vagy a nagymama marad egyedül, ha a macskája pusztul el előbb, vagy a macskára nem lesz, aki főzzön, ha a nagymama indul el hamarabb végső útjára. Az ezerráncú öregasszony belenyugvó, kész lélekkel lépdél a halál felé, mormolva-zsoltosmázva ismétlődő áldásait gyermekei fejére, akik nem fognak eljönni, hiszen nincs idejük. Áldásai refrénjeit csak a nyelvét nem értő japán fiú hallgatja s veszi videóra, pedig ezek azok a szavak, amelyek a tv-képernyőn nem érhetők „tetten”.

Az állandó, körforgó rohanásból mégis kilép a lány, kerülve az iskolát, s a fiú hátrahagyva a munkáját, hogy őszeiken elmélázva közösen kezdjenek csavarogni, mígnem a legszebb közösségi élményt, a közös ünnepet meg nem ülik.

Túlcivilizált világukban mindenki hagyományra vágyik: a kivándorló szülők minden adást videóra vesznek, mert Kanadában „nem beszél” a tévé kínaiul, a nagymama el nem mulasztana füstölőt gyújtani az oltáron; a fiú hagyományos konyhát keres, amit az éttermekben nem, csak az öregasszony főztijében lel meg; s a lány is emlékeit veszi sorra, társait, akikkel nem fog már együtt énekelni. Tizenöt éve történetével maga mögött megérzi, hogy mindenáron ragaszkodnia kell a személyességhez, ahhoz, hogy kedvenc McDONALDS-éttermének nincsen párja, hiszen élete legszebb emlékei annak egy sarkához kötődnek (mire nem képes az ember, hogy perszonálissá varázsolja élettereit...).

Uniformizálódott világunk tragikomikus jele, hogy a mi számunkra egybefolyó távoli kelet két eltérő kultúrájú kóborlója csak az európai angol nyelven tudja (illetve nem tudja) megérteni egymást. Hagyománykereső próbálkozásokban talán nincs is fontosabb kérdés, hogy ki mikor ad origámi papírmadarat kedvesének — bár mindenképpen a szerencsehozó mitikus erők befolyásolásával járó babonás szép ajándék ez —, s hogy ki mit ünnepel az őszi telihold idején.

Ha nincs, ki kérdezze, még elfelejtjük mindazt, ami egyéniséggé tett minket: kedvenc színűnket, első kedvesünk arcát, másságunkat — hát kell, hogy kérdezzük egymást.

Kóborlóink sem tudnak elmenni anélkül, hogy meg ne hallgatnák az elhagyott halászfalu, s a nagypapa ott kísértő szavainak az üzenetét. Kétszemélyes misztériumként lampi-ont gyűjtanak a kihalt ablakok előtt, s fénylő hajócskákkal hírt adnak arról, hogy jelen voltak a világban, melynek valóságosságát csak személyes jelenlétük adhatja meg.

Mérleg könyvek, '93

IVÁN ÉVA

Virágh Ivette

Szél

Legjobb lenne szélnek lenni,
Erre-arra tekeregni.
Meghajlítnék fűt-fát bokrot,
Csinálnék sok csudadolgot.

Belesnék a kéménylyukon,
Süvöltenék a tejúton.
Nappal, Holddal találkoznék,
Madarakkal barátkoznék.

Minden patak lányom lenne,
Minden szikla fiam lenne,
Az állatok húgom-bátyám,
Erdő lenne az én mátkám.

Ha szél lennék szabad lennék,
Napsugarat, s napfényt ennék.
Gyöngyharmatban megfürödnék,
S Holdsugárral takaroznék.

Baka István

A jelenések könyvéből Darvasi Lászlónak

És a sötétség csattog mint a zászló

És csillagok pohárszilánkjai

S holtak hajába túrva ujjbegyét mind

Bevérezi hugunk a déli szél

És részegítő ívben hull alá

A csapra vert magasság óbora

S ha majd a hordó kiürül dohot

Lehelnek ránk a dongaboltu mennyek

Elvágatott a tenger csődöre

Az éji kanca lüktet és vajúdik

Csikója holt s a hajnal-méhlepény

Fertőzetétől üszkös lesz a búza

És csont a csonthoz nem tér meg soha

Kiömlött vérünket beissza a

Semmi fűrészpora s kilóg a lószőr

Istenből mint kibelezett babából

Szétszélednek a náski lakoma

Vendégei kiknek pecsétnyomó

Az arcuk és mi rőt viasz az ábrát

Viseljük megdermedve már örökön

És csillagok pohárszilánkjai

Csikordulás a hold-vasú bakancsok

Alatt ahol frigyet kötött a vér

A borral s vőfélyrigmus a halál

Hegyí Füstös László rajza

Döntést hozott a Faludy György által alapított irodalmi díj odaítélésével megbízott testület. Ebben az évben két bölcsész-hallgató:

**GYŐREI ZSOLT (V., magyar—német) és
KELEMEN ZOLTÁN (V., magyar)**

részesül kitiüntetésben. A díj átadását, az alapító betegsége miatt 1993. december 3-ra halasztották. Lapunk következő számában bemutatjuk a díjazottakat és interjút készítünk Faludy Györggyel is.

Molnár Vilmos

A cselekmény elhanyagolása

Egy macska feszülten figyel egy gyanús sarkot, ahol mintha egér moccant volna. Nem lehet tudni még, hogy mi lesz az ügy folytatása: az egér talán megússza, talán nem ússza meg, talán nem is volt egér, nem is volt semmi, akkor biztos megússza. Nem lehet tudni mi lesz a folytatás, nem is érdekes. Hagyjál békét az egérnek, amely nem volt.

A macska. Édes cicus, pussy-cat, éber egerész, alattomos kis bestia, ronda dög. Sunyi disznó. Mindegy. Valamelyik. Mindegyik. Mindegy.

Az, ahogy figyel. Moccanatlanul, de ugrásra készen, maga alá húzott hátsó lábakkal. Maximális összpontosítás. Készenlét. Készültség. Általános riadó. Nem játék.

Polgár az ágyban. Félkönyökre felkönyökölve. Fél-félkönyökölve. Két perce ébredt meg, vagy két percen belül elalszik. Vagy-vagy. Leplezetlen érdeklődéssel figyel a macskát. Nemigen mozog, hogy ne zavarjon. Tetszik neki a dolog. Megfigyelni a macskát, amint figyel. Van benne valami. Akárhogyis. Az a legjobb, hogy a macska nem tud róla, nem is sejtí. Irtó jól hozzá lehetne vágni most valamit, egy papucsot. De nem vágja hozzá. Tudja, hogy bármikor megteheti, ez élvezetesebb. Figyeli a macskát és élvezkedik. Valamiről azonban fogalma sincs.

Kölyök a nyitott ablaknál, odakint. Öt perce már befelé néz, figyel. Lanyha érdeklődéssel, élénk kárörömmel. Figyeli a polgárt, akinek erről fogalma sincs. Figyeli a macskát, amelynek erről sejtelve sincs. Fogadjuk el, hogy a kölyköt nem figyel senki.

Kölyök vigyorog. Kölyök örvend, kárörvend. Ó már tud valamit, övé a bizonyosság. A nyitott ablakon nemsokára be fog repülni egy tégl. Kellemetlenül fogja érinteni a bennlévőket. A macskát és a polgárt. A macskát vagy a polgárt. Egyiket inkább, mint a másikat. Ez teljesen a kölyöktől függ. A nemlétező egeret mindenképpen kevésbé.

Nemsokára megtörik a kép. Nemsokára elszabadul a cselekmény. De szerintünk ez már más lapra tartozik. Mi ezt már nem várjuk meg. Nem akarjuk vállalni a felelősséget semmiért. Nekünk ehhez semmi közünk. Akkor most befejezzük. Úgy gondolom, ebben maradunk:

Egy kölyök, közelében egy téglával, észrevétlenül figyel egy polgárt és valamire kész. Egy polgár, kezeügyében egy papuccsal, lopva figyel egy macskát, s ezzel számára kész. Egy macska, környezetében egy kétes egzisztenciájú egerrel, se lát, se hall, úgy figyel, és mindenre kész.

Kész.

David Hovanesz

Emlékezés

A feledésbe merült napok sora
újra leperreg szemeim előtt,
mint a régi órában a homok,
s emlékezetem aztán lassan
felidézi a ködből arcod, majd — egész lényed.

Lám, az utcánk — emlékszel? — itt állsz,
e falakon még itt maradtak egymáshoz simuló árnyaink,
e boltívek alatt még ott remegnek
a levegőben a csókjaink,
e levelek még őrzik
találkánk meleg lélegzetét,
vegyülve idegen, távolodó léptek zajával —
itt vagy.

Lám, az utcánk — emlékszel? — itt állsz,
ugyanaz a szél hozza felém a múltból az elfelejtett
„Szeretsz?”
„Szeretlek!”
és más efféle szavakat,
s a holt időben
ugyanazok a pillanatok számolják vérünk
együttes dobogását —
itt vagy.

A feledésbe merült napok sora
újra leperreg szemeim előtt,
mint a régi órában a homok, —
s megremegett a szívem utoljára,
búsan, reménytelenül,
mint haldokló madár utolsó szárnycsapása vagy végső tekintete.

Aztán
csak egy marék hamu maradt — egy marék por,
csak egy marék hamu elmúlt napjainkból,
csak egy marék hamu — a tenyeremen.
Lám, itt vagy.
Itt vagy.
Itt.

Örményből fordította: Bán Péter

India: az ellentétek földje

Mindenki szeretne utazni. Amikor utazási irodák prospektusait lapozgatjuk, távoli tájakra vágyakozunk. Ezeket a terveket nem minden esetben sikerül megvalósítanunk, de azért néha a vágyakból valóság is lehet: *Besek Béla*, a JATE másodéves történelem szakos hallgatója három barátjával elindult, hogy felfedezze Indiát.

— *Milyen útvonalon jutottatok el ebbe a távoli országba?*

— Július 7-én indultunk. Nagyváradon át Bukarestbe mentünk, ahol egy Isztambulba tartó autóbuszra szálltunk. Isztambulból a Kelet minden jelentős részébe indulnak buszjáratok, mi egy teheránira váltottunk jegyet, és ötvenkét órás utazással jutottunk el Irán fővárosába. Onnan este indultunk Pakisztán felé, közben meglátogattuk Yazd városát, majd egy teherautó platóján érkezünk meg a határra. Itt következett egy hatszáz kilométeres sivatagi utazás, bérelt mikrobuzson... Indiába már a szó szoros értelmében bemenekültünk.

— *Bemenekültetek? Miért?*

— Pakisztánban rengeteg a homokos, és nagyon megkeserítették az életünket. Bizonyára egzotikusak lehettünk a szemükben és már attól tartottunk, hogy megerőszakolnak bennünket...

— *Milyen volt az első találkozás Indiával?*

— Iszonyatos volt a hőség, de ezt feledtettem velünk Amritsar, ahol a szikhek legfőbb zarándokhelye, az Aranytemplom van... Ezután a Himalája, Kashmir felé vettük utunkat. Ez a szakasz volt a legrizikósabb: Srinagarba egy serpentineken lehet feljutni, amely az esőzések miatt gyakran járhatatlan, a mélyben

több száz méterrel alattunk lezuhant teherautók és buszok roncsai heverték. Este későn érkezünk a városba, ahová hét óra után, a kijárási tilalom miatt be sem engedtek...

— *Miért van kijárási tilalom?*

— Polgárháború van az itt élő hindu és muzulmán lakosság között. El szeretnék szakadni Indiától, de míg a muzulmánok Pakisztánhoz csatlakoznának, addig a hinduk független államot alapítanának... A városban — állítólag — egymilliónyi indiai helyőrség tartózkodik.

— *Innen merre indultatok?*

— Nyugat-Tibet fővárosába tartottunk, Leh-be, az út két napot vett igénybe. Ez a vidék már több ezer méter magasságban helyezkedik el, itt rengeteg a vízesés, gleccser, tó és folyó mellett vezetett az út. Leh egy buddhista kolostorváros. Nem nevezhető semmiképp európainak, már azért sem, mert az ottani műemlékeket egyáltalán nem gondozzák, de az emberek — annak ellenére, hogy egészen mások — roppant kedvesek és udvariasak. Leh után Delhibe utaztunk, ahol először a Vörös Erődöt, majd a nem rozsdásodó Vasoszlopot és a diplomatanegyedét néztük meg. Indiáról azt szokás mondani, hogy az ellentétek országa. Én olyan nagy jólétet sehol nem láttam, de a nyomor iszonyatos volt: rengeteg koldus, rokkant, leprás tolongott az utcákon. A városközpont elegáns és tiszta, de néhány száz méterrel arrébb már a nyomor negyedek és síkatorok világa kezdődik. Aztán Jaipur-ba, majd Agrába mentünk, ahol a Tadzs Mahal volt a fő látványosság. Délnek tartottunk és nem sokára áthaladtunk a Ráktérítőn, itt trópusi övezetbe kerül-

tünk, ahol szerencsénkre az utóbbi időszak leghűvösebb nyara volt, 30 fok körüli hőmérséklettel. Ezeken a vidékeken barlangtemplomokat látogattunk meg. Utunk következő állomása Bombay volt. A fővárosról csak annyi került az útinaplóba, hogy rettentően koszos, bűdös és zsúfolt.

— *Ez a nyugati oldal. Gondolom, az ország keleti részében is megfordultatok?*

— Bombayból Puriba utaztunk. Ettől a várostól nem messze egy kis halászfalut találtunk, amelyik olyan volt, mintha ott az ókorban megállt volna az idő: az emberek nádkunyhókban laktak, a férfiak kijártak a tengerre halászni és a porban meztenel gyerekek játszottak. Magyar ember, ha Indiában jár, nem kerülheti el Darjeeling városát, Körösi Csoma Sándor sírját. Benares-ben hindu halottégetési szertartást láttunk. A hamvakat a Gangeszbe szórják, abba a folyóba, amelyben a zarándokok is végzik a megtisztító fürdést. Delhibe visszatérve az orosz légitársaság gépével Moszkvát is hazajöttünk Budapestre.

— *Összességében: milyenek az úti-élményeitek?*

— Az biztos, hogy európai ember nehezen viseli az ottani életkörülményeket; a zsúfolt szállítóeszközöket, a tömeget, és a higiéniai feltételek majdnem teljes hiányát. Ezek után Budapest szinte kihaltnak tűnt, amikor hazaérkeztünk.

— *Legközelebb hová szeretnének eljutni?*

— Ha nem is a jövő nyáron, de két év múlva nagyon szeretnénk Afrikába is eljutni.

— *Akkor két év múlva, veled, ugyanitt, de már Afrikáról.*

MESTER ORSOLYA

Szent örültek-e a filozófusok?

Beszélgetés egy konferenciáról

Országos filozófiai konferenciát tartottak a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola Társadalomelméleti Tanszékén. A tanácskozás célja a tanárképző főiskolákon folyó filozófiai kutatómunka együttes elősegítése. A rendezvény szervezőjét, *dr. Karikó Sándor* főiskolai tanárt kérdeztem arról, miben lehetne összefoglalni a legfontosabb tapasztalatokat.

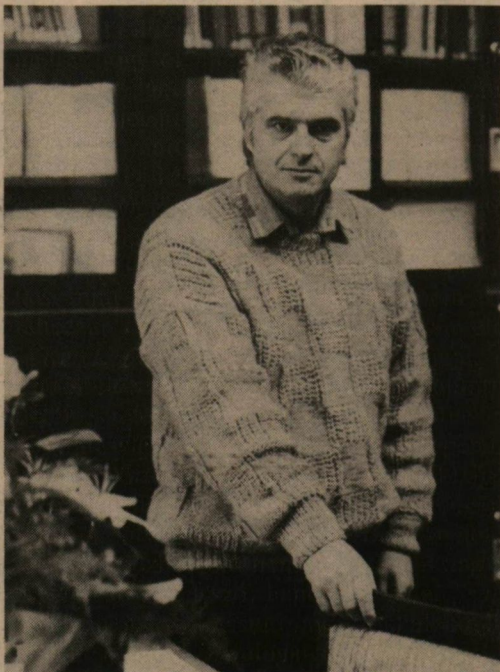
— Bár sokan érezték úgy, hogy jól szervezett konferencián vettek részt, én mégis elégedetlen vagyok. Nem feladatom megítélni a tanácskozás színvonalát, s tudományos értékét. De azt nyugodtan kijelenthetem, a közel 20 előadás tartalmazó ülés nagyobb figyelmet kívánt volna, mint amit kapott. Sajnálatos, hogy a konferencián nem jelentek meg olyan szakemberek (filozófusoktatók és -kutatók), akiknek mindenképpen ott kellett volna lenniük. Számomra különösen érthetetlen, hogy a Magyar Filozófiai Társaság és a JATE Filozófia Tanszéke egyáltalán nem képviseltette magát, sőt semmiféle visszajelzés nem érkezett tőlük.

— *Nem működik az universitas intézménye?*

— Nehezen tudom elképzelni, hogy a főiskola ne képviselne magát az egyetem által rendezett valamilyen konferencián, ha természetesen kap rá meghívást. De azt hiszem, többről van itt szó, mintsem a leendő universitas helyzete. *Schopenhauer* mondja egy helyütt, hogy

a filozófusok nem társas természetű emberek

Persze távol áll magunkat összehasonlítani *Schopenhauer*rel, mi legföljebb iskolamesterek, s nem filozófusok lehetünk. De, mint a filozófiával valamilyen szinten foglalkozók, mindnyájan bogarasak, különcök, magányo-

Dr. Karikó Sándor

Fotó: Miskolczi Róbert

sok, szent örültek vagyunk. Mintha minden filozófus azt merészelné gondolni, hogy ő mindenkinél többet tud a világról. Ennek az a szomorú következménye a filozófiai szakma helyzetére nézve, hogy nincs meg a szükséges párbeszéd a filozófusok között; „elfutnak” egymás mellett a gondolatok és érvek; megdermed az egész filozófiai közélet.

— *Lesújtó, amit mond...*

— Éppen ilyen helyzetben kell kezdeményezően fellépünk. Az egri, a nyíregyházi és a szegedi főiskolák filozófuskollégái létrehozta-

egy vidéki műhelyt, mely rendszeresen számot ad legújabb kutatási eredményeiről, megvitatja azokat, majd a kész dolgozatokat publikálja önálló filozófiai kötetben, a *Jelen-Létben*.

— *A programot olvasva feltűnt, milyen széles skálán mozgott a tematika.*

— Kétségtelen, s ez egyaránt jó és rossz. Mutatja, mennyire sokirányú érdeklődés és kutatás tapasztalható ezekben a főiskolai műhelyekben. (Lényegesen kedvezőtlenebb körülmények között, mint mondjuk az egyetemen.) A témák szerteágazósága azonban e kezdeményezés gyermekbetegségét is jelzi. Amennyiben érződik még a *mindenároni* megmutatkozás kényszere és készsége, a néhány jól kiválasztott téma, problémakör koncentrált, elmélyült, s sok szempontú feldolgozása helyett.

— *Érdekelne, hogy tanár úr szerint végbement-e a rendszerváltozás a filozófiában?*

— A filozófiában talán nem szerencsés fogalomhasználat ez. A történelem azt bizonyítja, hogy ugyan

politikusokat leválthatnak, gondolkodókat soha,

de minden, filozófiával foglalkozónak be kell látnia: tevékenységét nem szabad alárendelnie semmiféle külsődleges szempontnak, például napi politikai érdeknek vagy ideológiai megfontolásnak. Csakis az igazság szüntelen kutatása, a létezésre való minduntalan rákérdezés lehet a vezérelv. Nyilvánvaló, ma kiterjedtebben és mélyebben szinten indokolt feltárunk-értékelünk a nyugati, a távol-keleti, s egyéb filozófiákat, mint ahogyan ezt a közelmúlt lehetővé tette. Szakítanunk kell az olyan beszűkült okozó kövületekkel, mint például „burzsoá termék”, „zárványjelenség” stb. Filozófiatörténeti kutatásunk sokféle problémát örökölt, előrelépés — szerintem — csak nagyobb időintervallumban, s nagyobb tudományos kapacitással történhet. Legalábbis érzékelhető mértékű. S azt sem gondolnám, hogy a korábbi rendszerben agyonidézett gondolkodókat elégséges lenne eltemetni politikai indokok alapján. Itt is kíváncsi megtanulnunk, hogy filozófusokat immanens eszközökkel, tehát gondolati elemzéssel és érveléssel lehet megítélni. Szakszerű filozófiai vizsgálódások útján jelölhetjük ki minden gondolkodó reális helyét és jelentőségét a bölcseléstörténet.

— *Végezetül hadd kérdezzem meg, lát-e valamilyen biztatót a filozófia jövőbeli helyzetét illetően? Különös tekintettel arra a tényre, hogy itt Szegeden létezik olyan egyetemi kar, ahol nem kötelező a filozófiaoktatás.*

— Egysíkú, végtelenül szegényes, a társadalmi és az emberi kultúrára egyaránt végzetes következménnyel járó lépésnek tartom azt a kari döntést, mellyel — ha nem is teljes mértékben — beszüntették ezt az oktatást. *B. Russell* meghatározását kölcsönözve, a filozófia a *teológia és a tudomány közötti senki földje*. Hozzátenném: ez a senki földje lényegében a mindenki földje. Éppen ezért a filozófia mindenkit meg kíván szólítani; mindenki számára ad(hat) valamilyen mondanivalót; valamennyiünket érintő kérdéseket feszeget, illetőleg próbál minél pontosabban megfogalmazni — csak engedjük ezt a hatást érvényesülni. Ha Németországban sikerült 2000 fős hallgatószámot szervezni egy *Adorno*-konferenciára, vagy ha Párizsban nem filozófia szakos és -érdeklődésű hallgatók, s értelmiségi körök sokasága látogatja *J. Derrida* előadásait, akkor hiszek a filozófia életképességében, mi több: csodálatos hatásában. A filozófia — mint intellektuális csoda — iránti készség, képesség, s bármilyen szintű érdeklődés soha nem vészhet el végérvényesen.

SIMÓ MÁRTON

Kell-e a békéért harcolni?

Vitaforumot tartottak november 18-án a Juhász Gyula Tanárképző Főiskolán Honvédelmi politikánk és a honvédelmi törvény címmel. A meghívott vendégek *Póda Jenő országgyűlési képviselő*, a Honvédelmi Bizottság alelnöke és *dr. Kopniczky Zsolt*, az Alba kör tagja voltak.

Póda Jenő bevezetőjében elmondta, hogy az új honvédelmi törvény, amely az 1976-ban készült törvényt váltja fel, alapjában már készen van, parlamenti szavazásra bocsátható. A tervezetben változatlan az általános hadkötelezettség kérdése, tehát továbbra is minden 18. életévét betöltött férfi behívható katonának. Továbbra is fennáll a választási lehetőség: a bevonuló újonc dönthet, hogy fegyveres vagy civil katonai szolgálatot akar teljesíteni. Ez utóbbit azonban évente pár százan választják. Új viszont a törvényben az, hogy a hadseregnek tájékoztatnia kell minden hadba vonulót jogairól és kötelességeiről. Újnak számít az is, hogy további csökkentés várható a katonai szolgálat idejét illetően. A törvényhozók célja az — zárta törvényismertetőjét *Póda* —, hogy a katonaság ne értelmetlenül eltöltött idő legyen, mint ahogy eddig volt.

A béke védelme több ezer éves probléma — kezdte *Kopniczky Zsolt* az Alba kör programjának ismertetését, majd folytatta: a békére fegyverrel készülni: csapda. A hadsereg arra való, hogy megvédje a hazát, és megsemmisítse az ellenséget. Tehát a hadsereg ölni tanít. Viszont az, aki nem tudja elfogadni ezt a tényt, dönthessen arról, akar-e katona lenni. Az Alba kör célja éppen ezért az általános hadkötelezettség helyett egy profi hadsereg létrehozása. *Kopniczky Zsolt* emlékeztetett, hogy három évvel ezelőtt még szinte valamennyi párt a katonai semlegességet tűzte ki célul. Ehhez képest ma már fel sem merül a semlegesség kérdése. Egy felszólaló véleménye szerint a NATO egy esetleges, Magyarországot érintő támadás esetén nem segítene, ugyanúgy, ahogy a délszláv háborútól is távol tartja magát. Kuvaitot is csak azért védte meg, mert gazdasági érdekek fűzik az országhoz. De vajon milyen gazdasági érdeket tudna Magyarország felmutatni? — tette fel a kérdést a felszólaló. *Póda Jenő* válaszában hangsúlyozta: mára a világ nagyon megváltozott. A semlegességet két vagy több ország között lehet elérni, de a Szovjetunió és a Varsói Szerződés felbomlásával megszűnt az a kö-

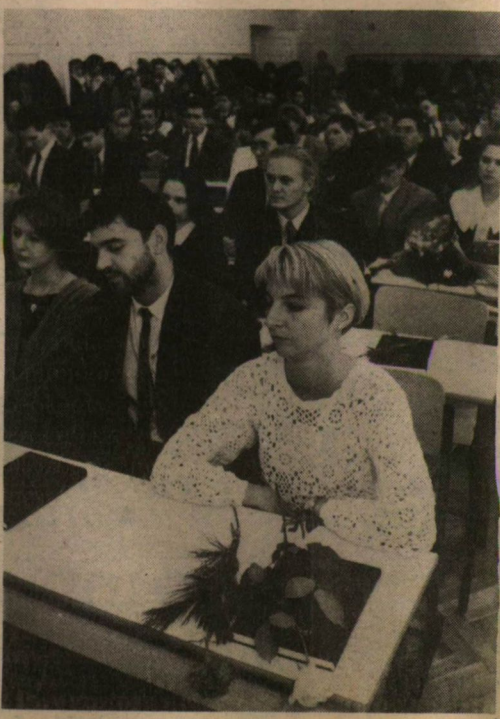
zeg, melyben a semlegesség még cél lett volna. Ma a NATO már egy egységes európai védelmi rendszert jelent, feladata nem az európai konfliktusok megoldására irányul. A NATO ma már olyan szövetséget jelent, melyhez talán a semleges Svájc is csatlakozna.

S miért ne lehetne Magyarország egy kis Svájc? — vette át a szót az Alba kör képviselője, majd így folytatta: Magyarország Közép-Európában lenne egy semleges állam, hadsereg nélkül. Ez lehetne egy követendő magyar modell. Véleménye szerint az országot senki és semmi nem fenyegeti. Erre válaszolva *Póda Jenő* szomorúan jegyezte meg, hiába lenne Magyarország kezdeményező, ha sem a nyugati, sem a szomszédos országok nem támogatnának bennünket. Éppen ezért a hadseregre szükség van. Abban viszont megegyeztek a résztvevők, hogy a fegyver helyett legjobban volna a demokratikus politizálás, ha a tudomány, a művészet, a kereskedelem, a turizmus stb. által lehetne megoldani a problémákat. De amíg mind Magyarország, mind a szomszédos államok nem tudnak felülemelkedni Trianon tényén, a hadsereget sem lehet leszerelni.

VANÓ ÉVA

Ballagás a jogi karon

Több mint négy év megfeszített és néhol ellazított munkája áll a tegnap elballagott joghallgatók háta mögött. Volt, aki rátett erre az időszakra még egy keveset, s volt, aki csak közel járt az ismétléshez. Mindenesetre a jurátusok — ha már nekik tanulni kell —, adtak munkát a bürokráciának is. Ugyanis az eltelt idő alatt — mértéktartó számítások és az utóvizsgák figyelembevételével is —, több mint hétézer vizsgát tettek le. Közben születtek és hagyományozódtak a legendák, hihető és majdnem hihetetlen sztorik. Előbb felvetődött, utóbb az évek során erősödött az a hit, hogy azért ez az évfolyam mégiscsak egyedülálló, és utánozhatatlan. Valamiben. Innentől kezdve már tökmindegy, hogy mi az a plusz, ami rájuk jellemző. Lehet, hogy ők sem tudják, de érzik. Szókták emlegetni, hogy a jogászoknak nem a tanulás teszi ki idejük nagy részét. Ezt azért nem mondanám. Pláne most, hogy még előttük állnak az államvizsgák. Hogy utána mi történik, azt — jó esetben — ők tudnák megmondani. A ballagáson utoljára voltak együtt mint diákok, így — feltehetően — a szépre, de már sajnos elmúlta emlékezett a jövő jogásztársadalmának ez a része. (Kép: kacsa, szöveg: ara)

Trapp nap a Topolyán

Tesis napot tartottak október 27-én a JGYTF Testnevelés Tanszékén, a Topolya sori Sportsarnokban. A Trapp napot 1983-ban rendezték meg először, így az idén a 10. évfordulót is ünnepelték a résztvevők.

Ilyen még nem volt — hirdették a plakátok, s mint *Vida Jánostól*, a Trapp nap rendezőjétől megtudtuk, ez azt jelenti, hogy a sikeres nap érdekében eddig még nem mozgattak meg annyi embert, mint az idén. 10 évvel ezelőtt csak egy jó

bulit akartak a tanszéken belül, most viszont egész napos programokkal várták a főiskolásokat, egyetemistákat. A reggeltől hajnalig tartó tesis bulit a II. éves testnevelés—sportszervező szakos hallgatók rendezték meg. Az egyes műsorokat az a játékos vetélkedő kötötte össze, melyet évfolyamok között tartottak, s melyet végül a III. évesek nyertek meg. A feladatok között volt sporttörténet, kötélmászás banánért, úszóverseny szárazon, és még lehetne sorolni. Az

egy-egy versenyszámból után sportbemutatókat (rögbi, torna, aerobic, dzsúdó, kosárlabda) és táncebemutatókat láthattunk. Délről a pesti Vígszínház művészei adtak elő egy színdarabot, majd ezt követően a szentesi Coctail zenekar játszott régi nagy slágereket. Akinek kedve volt, még táncolhatott is. A nap díszvendége Ónodi Henrietta tornász bajnok volt. A tesis napot a hajnalig tartó diszkó zárta Sing Sing diszkóklubban.

VANÓ ÉVA

Ónodi tanulni kezd

A Tesis nap díszvendége Ónodi Henrietta, olimpiai bajnok tornásznőnk volt.

— *Mennyiben változtatta meg a mindennapjaidat az olimpiai arany?*

— Sokkal elfoglaltabb lettem. A Barcelona utáni 1-2 hónapban szinte mindennapos volt a fotózás, reprezentálás fogadásokon, sajtótájékoztatókon. Persze nagyon szívesen csináltam, hiszen jó érzés volt, hogy örülnek annak, amit elérttem. Később lassan csökkent ezek száma, de még ma is sok meghívást kapok, és lehetőség szerint igyekszem el is menni.

— *Ennyi elfoglaltság mellett kellett készülnöd az érettségire.*

— Igen, ez elég nehéz volt, de sikeresen megbirkóztam vele. Azóta pedig felvettek.

— *Úgy hallottam, hogy rögtön halasztottál is, mert kaptál egy ösztöndíjat az Egyesült Államokban.*

— Nagyon örültem ennek az ösztöndíjnak. Januárban indulok, de előtte egy fél évig csak angolt tanulok. A távolabbi tervek még váratnak magukra. Erre szokták mondani, hogy a bőség zavara, ugyanis az egyetemen különböző területet lehet választani, de még nincs igazán konkrét elképzelésem. Az az igazság, hogy a torna, az edzés, versenyek nagyon sok időt vettek el a tanulástól. De most tanulni szeretnék.

— *Ez azt jelenti, hogy a torna az olimpiai bajnoki cím elérésével háttérbe szorult?*

— Tudod, nekem mindig ez volt a cél. Amikor már-már feladtam volna, ez az aranyméda, ami mindig a szemem előtt lebegett, adott erőt folytatni. Most a sok munka meghozta gyümölcsét, és úgy gondolom, hogy ennél nagyobb elismerést nem kívánhat egy sportoló. Persze ez nem azt jelenti, hogy egyik napról a másikra felhagyok vele, de nem valószínű, hogy Atlantában elindulok.

— *Egy tornásznak igencsak szoros időrendben kell élnie. Maradt idő fiatalnak is lenni?*

— Nem érzem úgy, hogy bármiből is kimaradtam volna. Bármilyen hihetetlenül is hangzik, én egy teljesen normális, hétköznapi fiatal vagyok. Hétvégeken éppen úgy elmegyek a haverokkal szórakozni, sőt a szerelmemre is mindig jut idő.

— *Ezek szerint nem igaz, hogy a híres hölgyek magányosak, mert nem mernek közelíteni feléjük?*

— Velem szerencsére sosem volt ilyen gond. Azt hiszem, akik ismernek, tudják, hogy nem kell attól tartania senkinek, hogy lekezelő vagy felsőbbrendű leszek vele. Mindig igyekeztem, hogy ne szaladjon el velem a ló.

ROZGONYI ANITA

Tanszék és sportkör

Elnökségi ülést tartott a József Attila Tudományegyetem Sport Clubja. Az eseményen Szabó József, az új testnevelés tanszékvezető vázolta elképzeléseit az elnökség tagjai számára. A sportkör és a tanszék szoros együttműködése azért szükséges, mert az eszközök sorsa, használata, a programok nagy része mind a tanszék, mind az SC-t közelről érinti. Szabó József a rendelkezésre álló pénzek hatékonyabb felhasználása érdekében azt javasolta, hogy csak azok kapjanak támogatást, akik egyetemisták. Koordinálni kell a pályázatokon való részvételt is, szintén a hatékonyabb működés érdekében. A tanszék és az SC feladatokról szét kell választani, s ezen túl a sportkör döntően a versenyeztetéssel, míg a tanszék a koordinációval, háttérmunkával lesz megbízva.

Az elnökségi ülésen egyetértettek abban, hogy a meglévő eszközök hovatartozása miatt egy időben kell leltárt végezni mindkét szervnél. Ugyancsak fontos elhatározás, hogy egy kuratóriumot állítsanak fel, melyben az egyetem szervei, dolgozói, hallgatói arányosan képviseltessék magukat. Ez a grémium lenne hivatott szabályozni az egyetem sportéletének anyagi, szervezeti, technikai ügyeit. Visszatérő probléma, hogy kevés pénzről kell megnövekedett feladatokat ellátni. A támogatások 95 százalékát a Hallgatói Önkormányzat juttatása teszi ki, s ennek odaítélésébe nincs beleszólása senki másnak. Szerencsére a hallgatók elkötelezettek a sport irányába, így az egyetemi diáksport képes lesz eddigi színvonalán működni.

A. L.

Übü öt felvonásban

Bár a JATE Klubszínpad formálisan még „bejegyzett” öntevékeny csoport, úgy tűnik, már csak emlékeiből él...

Első felvonás: Több mint egy éve Bicskey Lukács arra kért, próbálhassanak klubunkban — szeretnék színre vinni az „Übü király” című darabot. Hosszú próbaidőszak után kitűzték a bemutató időpontját, 1992. október 12-ét. Az előadás elmaradt, mert a csoport által előre nem látható okok miatt a díszlet nem készült el.

Közönség csalódottan el...

Második felvonás: Újabb próbák, a díszletek közben elkészültek, így nem volt akadály a következő bemutató kísérletnek. 1993. március 31-re (de most már tuti biztos!) kiaplakoltuk az Übü király premier előadását.

Az előadás napján kaptuk az újabb pofont: Mégsem lesz Übü, mert nem tudott a csoport eleget próbálni, a tagok magánéleti terhei szétzilálták a szereplőgárdát. Valószínű, többé nem is jön össze sem a csoport, sem a darab.

A Közönség ismét csalódottan el...

Harmadik felvonás: Ezután a díszleteket még nyárig tároltuk — hátha mégis... de nem. Kiszállítottuk a központi raktárba, még most is ott porosodnak.

Eltemetve a csoportot és az Übü nagy meglepetést okozott a darab újbóli felbukkanása a Nyári Szünet Színház programjai között. Bicskey Lukács rendezésében. Mint később megtudtam tőle, a Klubszínpad zártan tartotta a gárdáját profi színészekkel egészítette ki, így végre sor kerülhetett a bemutatóra. Hogy talán a JATE Klubban is lehetne-e előadás, arra bizonytalan választ kaptam — hiszen a produkció nagyobb, jól felszerelt színházi térre rendezték át a díszleteket is ideszabottak. De majd meglátjuk...

Negyedik felvonás: És lón! Bicskey Lukács megkeresett szeptemberben, amikor is megegyeztünk — bizalmatlanságom okán immár írásban —, hogy október 18–19-én két Übü előadás lesz klubunkban.

Szorult helyzetükben támogatva őket, az 50 000 Ft-os tiszteletdíjat előre kifizettük (ugyanis Színházi Fesztiválra vitték az Übü Casablancába... Az útiköltséget pedig össze kellett szedniük).

(Kitérőként megemlítem, hogy a Klubszínpad hajdani első előadása ingyenes lett volna, ennyit „kérünk” az öntevékeny csoportoktól a szabad próbalehetőség fejében.)

Az előadás előtt néhány nappal az ilyenkor szokásos egyeztetések, előkészületek teljes elmaradása miatt aggódni kezdtünk (lásd pavlovi reflex), és többször felhívtuk a rendezőt. Csütörtökön, 14-én sikerült végre elérnünk. Állítása szerint éppen akkor készült hozzánk, hogy közölje, a darab ismét elmarad, az egyik szereplő másirányú elfoglaltsága miatt.

Október 18. és 19-én a Közönség ismét csalódottan el...

Úgy vélem, felelőtlenség az, ha a szerződéskötés előtt a rendező nem egyeztetette a szereplőkkel az előadás időpontját. Ha mégis egyeztetette, kiderülhetett, hogy az időponttal kapcsolatban sok a bizonytalansági tényező. Ebben az esetben nem szabadott volna szerződnie. Persze, valahogy el kellett jutni Casablancába...

Ötödik felvonás: A töretlen és végtelen Bicskey Lukács jelenleg nem érti, hogy az irányítása alatt működő (?) öntevékeny csoport darabjának bemutatására miért nem tűzünk ki egy újabb időpontot.

MÉSZÁROS GÁBOR

Epilóg a rendezőtől

Megkérdeztem Bicskey Lukácsot, a JATE Klubszínpad vezetőjét is.

— Először is tisztázni kell, hogy az egyetemnek van több öntevékeny csapata. Mi a JATE Klubnak a színpada vagyunk. Ezért a klubnak olyan minimális feltételeket kellene teremtenie, hogy a színpad működni tudjon. Most viszont nem voltak próbalehetőségek, embertelen helyeken, például a díszletraktárban próbáltunk, s csak 6–8 alkalommal állt rendelkezésre a nagyterem. Ezen kívül anyagi fedezetre is szükség van, s itt csak minimális összegre gondolok, hogy előadást tartsunk. Amióta Gábor a vezetője a Klubnak, egyetlen fillért nem kaptunk.

— **Akkor mégis, hogyan kerülhetett műsorra a darab?**

— Mindig ő erőltette ránk, hogy most be kell mutatni. Ezért önerőből próbáltuk megvalósítani az előadást. A díszletet minimális pénzzel készítetttem el. Egyébként 200 ezer forintba került volna, mi 30–40 ezret áldoztunk erre. Ezt a pénzt a HÖK-től pályáztuk meg. Mivel azonban nem tudtunk eleget próbálni, nem akartam egy félkész darabot bemutatni. Az „Übü királyt”-t végül a Nyári Szünet Színház mutatta be, mely néhány szegedi színésznek a kamikáze vállalkozása. Az előadás elég jól sikerült, és hangsúlyozom, hogy a Nyári Szünet Színház pénzéből sikerült megvalósítani.

— **Ha jól tudom, nemcsak itthon vitétek sikerre, hanem külföldre is eljuttattak a darabbal.**

— Igen, meghívtak a casablancai nemzetközi fesztiválra, Marokkóba. Itt a világ minden részéről összejöttek elsősorban művészeti főiskolákat képviselő csoportok. Magyarországról egyedül mi jutottunk ki oda, de nem művészeti főiskolák, vettünk részt, hanem mint a

JATE Klub színpada. Egyébként nem először jártunk ott, három éve Camus Caligulájával is kijutottunk. Az is, és az „Übü király” is óriási siker volt. Teljes ellátást kaptunk, de a Klubnak kellett finanszírozni a kiutazást. Mivel a JATE Klub nem rendelkezik annyi pénzzel, ezért szponzorokat kerestem. Sikert is megnyerni a Mol Rt., az Ikarus, a Szerencsejáték Rt., a Nagyáruház London—Budapest Alapítvány, a Polgármesteri Hivatal, a megyei önkormányzat az ARC Filmstúdió támogatását.

Mivel még ez is kevés volt, utolsó lehetőségként a JATE Klubhoz fordultam. Kiderült azonban, hogy a Klub üzleti alapokra helyezi a támogatást. Csak úgy adtak pénzt, ha vállalnunk két előadást. Ezért kötöttük azt a szerződést.

— **Ennek ellenére elmaradt az októberre kitűzött előadás.**

— Arról van szó, hogy kiegészítettem a Klubszínpadot profi színészekkel is, a Szegedi Nemzeti és a Győri Kisfaludy Színházból. Ezek a színészek gázsit nem is kapnak itteni munkájukért. Nekik persze másból is kell pénzük, így abból az időpontban a főszereplő elmaradása miatt nem tudtuk megtartani az előadást. Én mondtam Gábornak, hogy tegyük át egy másik időpontra, de ő elzárkózott ettől, s gondolom ha kell, per útján is behajtja az 50 ezer forintot. Ezzel azonban a nézők nem nyernek semmit. Nekem az az érdekem, hogy az előadást tudjuk játszani. Ezért szeretném, ha a Kamaraszínházban csinálnánk egy előadást, hogy kárpótoljuk azokat, akik eddig nem láthatták a darabot, s ez persze ingyenes lenne. Végül az újságon keresztül is szeretném üzenni Gábornak, hogy ha személy szerint lesz 50 ezer forintom, saját zsebből kifizetem neki a pénzt.

HEGEDŰS SZABOLCS

Repült a forgács

Taekwon-do OB II.

Ismét a harcművészetek művelői és szerelmesei vették birtokukba az Újszegedi Sportsarnokot. Másodosztályú W.T.F. taekwon-do országos bajnokságot rendeztek, melyet más, látványos produkcióval kötöttek össze. A meghajlás után *Gulyás László*, a verseny főrendezője *Patakfalvi Miklós* négyedanos mester, a magyar szövetség vezetője üdvözölte a sportolókat, majd átadta a terepet a küzdelmeknek. Ahogy az szokás, selejtezőkkel indult a viadal, hiszen a mintegy száz versenyzőt, felnőtt és ifit rostálni kellett. Főként három város, Békéscsaba, Szeged és Budapest, a sportág fellegrárai képviselték magukat. Három páston zajlottak az összecsapások, s már a kezdet kezdetén kiderült, hogy bizony nem szombati piknikre gyűltek össze a versenyzők, hanem mindenki nyerni akar.

Az izgalomhoz, látványhoz hozzájárult, hogy a szabályrendszer *full contact* volt,

azaz a rúgásokat, ütéseket teljes erővel be lehet vinni, sőt, csak ez számít pontnak. Szerencsére sérülés viszonylag kevés történt, azokat is a helyszínen ellátták. A selejtezők után kialakult a döntők párosítása. Azonban, hogy a versenyzők is pihenjenek, a rendező Vörös Sárkány Klub bemutatókat állított össze. Először meghívásos mérkőzéseken a legjobb pesti és vidéki taekwon-do-sok mértek össze erejüket, három összecsapáson. Ők valóban a magyar élmezőnyt jelentik, hiszen magyar bajnokok, fekete övesek voltak közöttük. Parázs mérkőzéseken, a közönség lelkes buzdítása mellett végül a pestiek nyertek 2-1 arányban. A szegediek győzelmét a még ifi korosztályú *Németh Dezső* szerezte.

A küzdelmek után a taekwon-do hagyományos anyagába tekinthettek be a nézők. Formagyakorlatokat, önvédelmet, bázistechnikát mutattak be a versenyzők, kö-

zöttük több fekete öves mester. Miután eltakarították a forgácsokat, s összeszedték a teremben messze repült fadarabokat, kezdődhetek a döntők. A szegedieknek valahogy nem volt szerencsájuk, hiszen több súlycsoportban is döntőbe jutottak, ott azonban vereséget szenvedtek. Nem úgy *Radics Attila*, aki végig magabiztos „játékkal” vert mindenkit, s el-

nyerte a torna legtechnikásabb férfi versenyzője címet is.

Az OB II-es verseny arról győzte meg a közönséget, hogy bár fiatalnak számít hazánkban a W.T.F. taekwon-do, mégis szép jövő előtt állnak a most még csak másodosztályban induló sportolók. Hiszen közülük sokan még a középiskola padjait kopatták, de kitartó munkával, elszántsággal mind tökéletesebbre tudják fejleszteni tudásukat.

A szegediek eredményei: Ifjúsági leány: —51 kg 3. *Czifrik Dóra*, 55–60 kg 3. *Gesztesi Anita*. Ifjúsági fiúk: —58 kg 2. *Tornóczki Csaba*, 58–64 kg 2. *Madarász József*, 3. *Molnár Gábor*, 64–70 kg 2. *Reseterics Attila*, 3. *Kaposvári Norbert* plusz 76 kg 1. *Radics Attila* 2. *Börscsök Imre*. Felnőtt férfi plusz 76 kg 2. *Orosz Róbert*.

A legtechnikásabb férfi és a legeredményesebb szegedi versenyző *Radics Attila* lett.

ARATÓ LÁSZLÓ

Fotó: Miskolczi Róbert

Galvan víziója

Arvo Pärt zenéjére sok-sok *emlék* elevenedik fel *Juronics Tamás* koreográfiájában. Maga a cím, *Kroki*, is azt sejteti, hogy egy korszak, egy *történet* kivonatát, vázlatát ismerhetjük meg.

Kié, kiké ez a történet? A Szegedi Balett darabjait ismerő néző azonnal felfedezi, hogy *Juronics a balettegüttes történetét* meséli el. Talán pontatlan, ha azt mondom, hogy mesél. Inkább emlékekből, találkozásokból, kapcsolatokból merít, amelyek a legmélyebben érintették meg a társulat tagjait. Ilyen kapcsolata volt a társulatnak többek között *Imre Zoltánnal* és *Yorma Uotinennel*. Imre *Stabat Mater*e és Yorma *Az álom mögött* című darabja, noha csak jelzésszerűen vannak jelen a színpadon, szellemiségük mindenképpen érezhető. Az viszont már *Juronics* tehetségét dicséri, hogy a régi darabok élményeit hogyan alakította egy egészen sajátos vízióvá.

Az érzékek, a nemek, férfi és nő, jó és rossz harcában mindig volt, van és lesz vesztes. Ez az ambivalencia öröktől fogva emberi *kiváltság*. Ilyen ellentét feszül a fehér díszlet és a fekete ruhát viselő alakok közt, valamint az egésznek mintegy keretet adó, a Jó és a Rossz princípiumait jelképező szárnyas férfi — nevezhetjük angyalnak — és a fekete ruhás férfi — a gonosz — között. *Prepeliczay Annamária* táncolta annak idején a *Stabat Mater* főszerepét, ahol az ő figurája felelt a női és férfi lélek közti bonyolult viszonyt és az anyaság szimbólumát, ahol a fiút, a férfit kellett elsírattatnia, holott ebben a műben a nő az áldozat. Mert: nem az a fontos, hogy akit siratunk férfi vagy nő. A lényeg, hogy embert veszítünk el. A szerepek bármikor felcserélődhetnek, s egy kapcsolatból benyomások, apró mozdulatok maradnak meg emlékeinkben. Ezeket az apró mozdulatokat, pillantásokat, érzeteket, amelyek fölött gyakran elsiklunk és amelyeket észre sem veszünk, ezeket ábrázolta *Juronics Tamás* a tánc, a mozgás adta lehetőségek szinte végtelen és kimeríthetetlen skáláján. A koreográfust és a táncosokat egyaránt dicséri, hogy sikerült megéreztetniük a közönséggel, hogy a tartalmas kapcsolatból általában a jó emlékek maradnak meg bennünk. Ez így helyes.

„Mozart Requiemje arra inspirál engem, hogy az élet hatalmas erejét ábrázoljam: megalkossam a szerelem, a fájdalom, a remény

képeit” — mondta *Roberto Galvan*. Ezt az elképzelést olyan döbbenetes módon sikerült színpadon megelevenítenie a svájci—argentin koreográfusnak, amire csak a zsenik képesek.

A színpad őszi színekbe öltözött, körül-körül falevelek és középen egy hatalmas monstrum áll, egy fal, amelynek egyik oldalán álló a boldog szerelem mámorának minden cseppjét megízleli, míg a másik oldalon azok vannak, akik *belehalnak* a szerelembe. A gyönyörtől bódult fiatalok vadító piros ruhákban örjítő táncot járnak, velük szemben pedig, talpig feketében azok, akik: vagy elvesztették kedvesüket, vagy maguk is a szerelem áldozatai. Ők a kirekesztettek, a megkülönböztetettek, a megvetettek, mert AIDS-esek.

Egy fiú és egy lány (*Pataki András* és *Kovács Anita*), valamint két fiú (*Juronics Tamás* és *Sárközi Attila*) szerelme bontakozik ki, a szerelem minden kedvességével, gyöngédségével, kegyetlenségével, indulataival. A szerelem, a szenvedély a maga sokszínűségében jelenik meg *Galvan* koreográfiájában.

S mi lehet a megoldás arra, hogy a szerelem ne tragédiába torkolljon? *Galvan* táncban megálmodott víziója ad erre választ. Ez a vízió egyszerre fantasztikus és döbbenetes. Az embereknek meg kell tisztá vízben fürödniük, meg kell tisztulniuk.

A színpadon először csak néhány lavór vízben mosakodnak a fiúk és a lányok, majd a továbbiakban esni kezd az eső. Ebben a zuhogó esőben, a lehullott falevelek között mindannyian mámorító örömmel táncolnak. Ez a tisztító tánc a fiatalság, az életszeretet, az élni akarás és a másság igénye.

Az AIDS nem csak a homoszexuálisok között terjed, de talán ők azok, akik a legtöbbet szenvednek a társadalmi kitaszítottság miatt. Amíg rá nem ébredünk, hogy az emberek emberek százezreit hagyják meghalni és képesek a legalapvetőbb emberi érzéseket is megtagadni tőlük, csupán szexuális magatartásuk miatt, mindaddig nem tudatosulhat bennünk, hogy milyen mélyen gyökerezik a gyűlölet.

A két darabban talán a közös, hogy mindkettő mai, a máról és ugyanakkor a holnaphoz is szóló.

Az élmény nemcsak a színpadon katartikus, hanem a nézőtérben is, a közönség tizenöt perces vastappsal jutalmazta a produkciót.

BOZÓKI GABRIELLA

Tatjana — Anyegin

Fiatalok sikere

Teljes mértékig saját erőkre alapozta idei első bemutatóját a Szegedi Nemzeti Színház operatársulata. *Csajkovszkij Anyeginjében* egyetlen vendégénekes sem lépett föl. *Gregor József* neve mellett ugyan ott szerepelt az „m. v.”, ám őt nehezen tekinthetnénk vendégnek. Annál is inkább, minthogy hivatalosan a színház nyugdíjasa.

A produkcióban sikerrel mutatkoztak be azok a fiatalok, akiket épp *Gregor* szerződtetett a társulathoz igazgatása alatt. *Kővári Csaba* biztató Gremint énekelt. *Busa Tamás* az előadások során egyre jobban megtalálja a címszereplő figurájának azon vonásait, melyeket meggyőzően tud ábrázolni. A legnagyobb sikert és a legteljesebb alakítást azonban *Frankó Tünde* mondhatja magáénak. Az ifjú szoprán *Tatjana* szerepében

kivételes művészi érzékenységet bizonyítja. Hangja éppen az a sötétebb színezetű lírai szoprán, amely a szerepben megkívántatik. És talán egyik eddigi szerepében sem hatott meg annyira bennünket finom színészi talentuma.

A realista színjátszás szép példája az a jelenet, melyben *Anyegin* elutasítja *Tatjana* szerelmét „*Őn írt ma nekem, ne mentse magát!*” — érkezik felháborodottan a férfi. Majd hosszú szónoklatot tart, kapcsolatuk kilátástalanságát bizonygatja. Kevés dologgal lehet annyira megalázni egy szerelmes embert, mintha barátságunkat ajánljuk neki cserébe. *Busa* szép tónusban, nem tartással énekl az áriát. A szituációt azonban *Frankó* teremti meg. Amikor *Anyegin* belép, arcán érdeklődő feszültség tükröződik. Ám két mondat után megváltozik a

mimika, a feszültség helyébe az értetlenség ül. Mintha azt gondolná: „mit dumál ez nekem?” Ez a *Tatjana* már a verbális elutasítás előtt, a beszédmódból rájön, hogy veszített. Tanítani lehetne azt, ahogy *Frankó* arca a jelenet során kiüresedett. S aztán a ragyogást, mely egy pillanatra visszatér szemébe, amikor *Anyegin* megfogja a kezét. S a még nagyobb fájdalmat, midőn könnyedén elengedi s a kézfogó semmivé válik. A partnereket is inspirálta ez a nagyszerű alakítás, mellette *Busa* például sokkal meggyőzőbbnek tűnt.

Egy új generáció veszi birtokba a színpadot. Képünkön *Frankó Tünde (Tatjana)* és *Busa Tamás (Anyegin)*

(márok)

Darvasi-bemutató Debrecenben

Szegeden élő szerző darabjának ősbemutatóját tartották november 27-én Debrecenben. *Darvasi László*, ki régebben lapunk irodalmi rovatának rendszeres szerzője volt *Vizsgálat a rózsák ügyében* címmel írt bűnügyi legendát. A Debreceni Csokonai Színház Stúdiószínházában *Pinczés István* állította színre a darabot, mely *Darvasi* első színpadi alkotása. Az előadásról következő számunkban írunk. További decemberi előadások 2-án, 4-én, 7-én, 11-én, 23-án, 26-án és 28-án lesznek Debrecenben. A Szegedi Egyetem úgy értesült, hogy tárgyalások folynak az előadás szegedi vendéjátékáról is.

SZEGEDI EGYETEM

A József Attila Tudományegyetem lapja
Felelős szerkesztő: GRÓF RÓZA
Szerkesztőség: 6722 Szeged, JATE BTK Egyetem u. 2-6. II. em.
Telefon és fax: 62/312-311 vagy 62/321-111/139-es mellék
Megjelenik kéthetente egyszer
Ára: 4.50 forint.
Kiadja: a József Attila Tudományegyetem
Telefon: 324-022
Felelős kiadó: dr. Szajbely Mihály
Szegedi Nyomda, Szeged
Nyomdaigazgató: Perényi Ottó
Fekete sas u. 28. 6720
93-24
ISSN 0230-791X

Karnok Csaba:

Szegedi Kortárs Balett

